

vergadering **9**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 18 november 2015

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	4
VERONTSCHULDIGINGEN	4
VERWELKOMING	4
HULDEBETOON aan de slachtoffers van de terroristische aanslagen in Parijs	4
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	13
TOESPRAAK van de heer Markku Markkula, voorzitter van het Comité van de Regio's, over de rol van het Comité van de Regio's in 'Betere regelgeving voor betere resultaten'	13
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	20
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	21
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de overeenkomst tussen de regering van het Koninkrijk België en de regering van het Eiland Man tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen, en het protocol, beide ondertekend te Brussel op 16 juli 2009 – 384 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	21
Artikelsgewijze bespreking	22
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 2 april 2015 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de preventie en het beheer van verpakingsafval – 451 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	22
Artikelsgewijze bespreking	22
ONTWERP VAN DECREET betreffende lage-emissiezones – 454 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3	
Algemene bespreking	22
Artikelsgewijze bespreking	25
ONTWERP VAN DECREET houdende diverse bepalingen inzake energie – 461 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 7	
Algemene bespreking	25
Artikelsgewijze bespreking	40
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de handelsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Colombia en Peru, anderzijds, ondertekend te Brussel op 26 juni 2012 – 488 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2	
Voorstel tot verdaging	41
Algemene bespreking	42
Artikelsgewijze bespreking	45
NOTA VAN DE VLAAMSE REGERING ingediend door minister Joke Schauvliege. Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening – 468 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Bespreking	45

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over de financiering van steunmaatregelen voor hernieuwbare energie – 550 (2015-2016) – Nr. 1	
Verslag	52
ONTWERP VAN AANPASSING VAN DE WERKINGSBEGROTING VAN HET VLAAMS VREDESINSTITUUT VOOR HET BEGROTINGSJAAR 2015 – 48 (2015-2016) – Nr. 1	
Bespreking en stemming	53
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de overeenkomst tussen de regering van het Koninkrijk België en de regering van het Eiland Man tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen, en het protocol, beide ondertekend te Brussel op 16 juli 2009 – 384 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	53
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 2 april 2015 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval – 451 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	54
ONTWERP VAN DECREET betreffende lage-emissiezones – 454 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3	
Hoofdelijke stemming	54
ONTWERP VAN DECREET houdende diverse bepalingen inzake energie – 461 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 7	
Aangehouden stemmingsen	54
Hoofdelijke stemming	56
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de handelsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Colombia en Peru, anderzijds, ondertekend te Brussel op 26 juni 2012 – 488 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	56
HANDHAVINGSPROGRAMMA Ruimtelijke Ordening – 468 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	57
MOTIE van Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Bruno Tobback en Rob Beenders tot besluit van de op 27 oktober 2015 door Björn Rzoska in commissie gehouden interpellatie tot minister Joke Schauvliege over het schenden van de persvrijheid en de tegenstrijdige verklaringen betreffende de mogelijke besteding van de middelen uit het Boscompensatiefonds – 549 (2015-2016) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	58
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	58
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	60
Individuele stemmingsen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	60

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– *De vergadering wordt geopend om 13.38 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldigungen zijn ingekomen van de volgende leden:

Peter Wouters: familieverplichtingen;

Caroline Bastiaens, Guy D'haeseleer, Lies Jans, Vera Jans, Anke Van dermeersch: gezondheidsredenen.

De ministers Liesbeth Homans, Ben Weyts en Philippe Muyters zijn op buitenlandse zending.

Vera Jans (CD&V): Voorzitter, ik ben terug. (*Gelach. Applaus*)

De voorzitter: Mevrouw Jans, we zijn heel blij dat u terug bent. Ik heb begrepen dat bij u een derde kindje geboren is, een broertje voor Karel en Jan. Proficiat met de geboorte van Hendrik. (*Applaus*)

VERWELKOMING

De voorzitter: Geachte collega's, we verwelkomen mevrouw Christine Defraigne, voorzitter van de Senaat, en de heer Karl-Heinz Lambertz, voorzitter van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap.

De heer Philippe Courard, voorzitter van het Parlement van de Franse Gemeenschap, was vanmiddag wel bij ons aanwezig maar laat zich nu verontschuldigen omdat er deze namiddag een vergadering is van het Waals Parlement in Namen.

HULDEBETOON aan de slachtoffers van de terroristische aanslagen in Parijs

De voorzitter: Geachte minister-president Bourgeois, geachte heer Markkula, voorzitter van het Comité van de Regio's, geachte leden van de Vlaamse Regering, geachte collega's-volksvertegenwoordigers, dames en heren, mag ik vragen om even recht te staan, want voor we de normale agenda van deze vergadering opnemen, is het gepast om ons even te bezinnen over wat er zich de laatste dagen rondom ons afspeelt.

Ik verwijs daarbij niet alleen naar de terroristische aanslagen in Parijs, maar evengoed naar het Russische vliegtuig in de Sinaïwoestijn en naar gelijkaardige gruweldaden in Beiroet, en vanmorgen ook weer in Nigeria. Al deze terroristische acties wereldwijd, hebben expliciet als bedoeling om angst en tweedracht te zaaien en om onze democratische samenlevingen te ondermijnen.

Wij, als leden van ons Vlaams Parlement, beschouwen het als onze uitdrukkelijke taak om die democratie te vrijwaren, net zoals de leden van talloze parlementen wereldwijd erop uit zijn om democratische leefomstandigheden te creëren in hun land of regio. Dagelijks ervaren wij binnen ons Vlaams Parlement dat een democratie slechts kan overleven door permanent overleg tussen verschillende strekkingen binnen de maatschappij, door respect voor andermans opinie. Datzelfde respect is ook nodig als we ons naar het Europese terrein verplaatsen,

want daar kruisen de visies van veel meer volkeren, partijen en levens-overtuigingen elkaar.

Het volstaat niet dat we dat besef in ons achterhoofd opslaan. Neen, dat besef moeten we constant voor ogen houden, alsof het een bril is met omgekeerde lenzen: eentje die ons niet doet focussen op één punt, maar eentje die ons blikveld verruimt naar de hele wereld.

Ik wens alle aanwezigen hier veel inspiratie en moed om die democratische taak optimaal in te vullen. Dat is uw plicht, vandaag in deze vergadering, maar ook op al de andere dagen dat u hier zetelt als vertegenwoordigers van uw kiezers. Want uw kiezers rekenen op u voor het in stand houden van deze democratische, vrije en veilige maatschappij.

Ik geef nu graag het woord aan onze minister-president Geert Bourgeois, die namens de Vlaamse Regering zal spreken in verband met de gebeurtenissen van de voorbije dagen.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer de voorzitter, geachte voorzitters van de andere assemblees, mijnheer de voorzitter van het Comité van de Regio's, geachte leden van het Comité van de Regio's, geachte collega's-ministers, geachte collega's-parlementsleden,

Wij die leven, proberen vruchteloos om ons in te leven in de laatste ogenblikken van wie viel onder de moordende kogels van IS: vertwijfeling, ontredde-ning, doodsangst, misschien een laatste gebed, een laatste gedachte aan wie ze liefhadden. Onze gedachten gaan naar deze onschuldige slachtoffers, de nabestaanden, het Franse volk. Onze gevoelens gaan evenzeer naar zij die vielen onder de bommen van IS, in het Midden-Oosten, elders in de wereld. Mijn diepste respect gaat tevens naar de vele politiemensen, militairen, hulpverleners, die de gewonden de eerste zorgen hebben toegediend en hen hebben bijgestaan, getroost en de nabestaanden als eersten in de ogen hebben gekeken.

Collega's, de aanslagen in Parijs zijn erop gericht de fundamenten van onze vrije, westerse samenleving te ontwrichten. De terroristen hebben hun aanval duidelijk gericht op wat Parijs zo Parijs maakt: theater, cultuur, muziek, sport, terrasjes, restaurants, flanerende, genietende, liefhebbende mensen op straat. Ons antwoord moet duidelijk zijn. De vrije wereld mag niet zwichten, mag niet ten ondergaan in angst. De reactie moet krachtig zijn: de veiligheidsdiensten en de internationale gemeenschap moeten een einde maken aan deze terreur. Die terreur kan op geen enkele manier vergoelikt worden. Een zwakkere sociaal-economische positie kan nooit, nooit, een excuus zijn voor massamoorden, voor terrorisme.

Onze samenleving geeft kansen, enorm veel kansen, ze garandeert iedereen rechten en vrijheden. Laat ons zelf daarbij nooit de fundamentele waarden van onze vrije, onze pluralistische samenleving onderuit halen. Laten we samen werken aan een inclusieve samenleving, bouwen aan een gedeelde toekomst, samen met alle Vlaamse burgers, van welke oorsprong ook. De fundamentele rechten en vrijheden, zeer recent nog in de menselijke geschiedenis verworven, zijn ons heilig. Wanneer we toegeven aan de angst, dan pas hebben de terroristen gewonnen, hebben ze de ziel van onze samenleving vernietigd.

Ik was dan ook verheugd over de gemeenschappelijke verklaring van de Werkgroep interlevensbeschouwelijke dialoog, met alle erkende levensbeschouwingen, religieuze, niet-religieuze, en het platform van de Vlaamse imams. Zij veroordelen resoluut en krachtig deze barbaarse terreur. Zij onderschrijven onvoorwaardelijk de basisprincipes van onze pluralistische, democratische rechtstaat.

Het is een taak van iedereen – het onderwijs, de jeugdbeweging, het verenigingsleven, het middenveld, de media, de politici – om dag aan dag die waarden uit te dragen. Al te veel mensen zijn het fundamentele belang ervan uit het oog verloren. Laat ons inspiratie halen uit de grote steun die slachtoffers voor elkaar betekenden, uit de warme hulp die Parijzenaars aan volkomen ontredde mensen gaven, vreemde mensen, die plots hun medeburger, hun naaste werden. Liefde, dames en heren, collega's, zal het altijd halen op haat. Fundamentele mensenrechten staan garant voor een vrije samenleving, fundamentele mensenrechten vrijwaren ons voor angst.

De voorzitter: Ook de heer Markkula, voorzitter van het Comité van de Regio's en als dusdanig de vertegenwoordiger van onze Europese instellingen, zal ons kort toespreken.

De heer Markkula heeft het woord.

De heer Markku Markkula, voorzitter Comité van de Regio's: Voorzitter, geachte leden, in naam van het Comité van de Regio's van de Europese Unie zou ik me willen aansluiten bij uw herdenking vandaag van de onschuldige slachtoffers van de recente terroristische aanslagen in Parijs. Burgers stierven terwijl ze terecht aan het genieten waren van de vrijheden die het sluitstuk vormen van onze samenleving. Ik heb al de gelegenheid gehad het te zeggen aan mevrouw Hidalgo, de burgemeester van Parijs: de gewelddadige aanvallen van de jongste week vormen vandaag een uitdaging voor alle burgers. Alleen verenigd zullen we erin slagen om te overwinnen, en ik ben er zeker van dat we zullen winnen. Solidariteit en partnerschap tussen Europeanen zullen het verschil maken. Extremisme en radicalisering komen helaas terug naar Europa, in onze steden, in onze scholen. We staan schouder aan schouder met de burgers, de civiele maatschappij, de burgemeesters, de lokale politici, de vrijwilligers, de regionale instellingen die kunnen helpen de Europese waarden te verdedigen waarop we onze unie hebben gebouwd, en die in de jongste decennia zijn verankerd doorheen het hele continent.

Ons medeleven gaat vandaag uit naar de families en vrienden van de slachtoffers. Laten we bidden voor hen.

De voorzitter: Dames en heren, mag ik u vragen één minuut stilte in acht te nemen ter nagedachtenis van de slachtoffers van de terroristische aanslagen in Parijs.

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers nemen één minuut stilte in acht.

Dames en heren, ik dank u allen voor dit moment van respect. Gaat u zitten.

Op algemene vraag zullen alle fracties van dit parlement nu een verklaring afleggen over de actuele toestand.

De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Voorzitter, collega's, uiteraard sluit ik me in naam van mijn fractie in de eerste plaats aan bij de woorden van medeleven van de voorzitter, de minister-president en de heer Markkula voor de zinloos verloren levens en de nabestaanden van de terreur in Parijs. Een voor een gaat het om onschuldige, willekeurige slachtoffers, die een onverklaarbare leegte nalaten bij vrienden en familie.

Ongetwijfeld wordt dit voor velen onder u, net als voor mij, een van die historische gebeurtenissen waarbij je over dertig jaar nog perfect weet waar je was en wat je deed op het moment dat je het nieuws van deze aanslag hoorde.

Zelf zat ik met de voeten onder tafel, in een boeiend gesprek, in niet onaangenaam gezelschap, en dat is blijkbaar ook wat een deel van de slachtoffers deden. Het WTC in New York was een symbool van de macht van de VS. De aanslagen op de redactie van Charlie Hebdo waren een duidelijke aanslag op onze vrijheid van meningsuiting. De doelwitten die vorige week vrijdag werden getroffen door de brutaliteit in Parijs, lijken misschien willekeurig, maar ze zijn dat volgens mij allerminst.

Want deze keer waren de bommen en kogels gericht op onze ontspanning, ons amusement, ons plezier. Ze waren gericht op onze eigen keuze om te gaan en staan waar we willen en ons goed te voelen: naar het voetbal gaan, op een terras zitten, een concert meepikken. Die keuzevrijheid is, zoals de minister-president al zei, een fundamenteel onderdeel van ons samenlevingsmodel. Net daartegen hebben die fundamentalisten vorige week vrijdag gereageerd. Het fundamentalistische islamisme aanvaardt niet dat wij als individu een vrije keuze hebben. Zij staan voor een religieus fundamentalistisch en totalitair systeem waarin elke vorm van individuele vrijheid wordt onderdrukt.

Ik ben er, samen met velen van jullie, van overtuigd dat onze samenleving staat of valt met die individuele keuzevrijheid van elkeen: de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van vereniging, de vrijheid van religie enzovoort. Dat samenlevingsmodel staat of valt met een politiek model dat ieders vrijheid moet garanderen, waarbij geen religieuze, maar menselijke wetten het samenleven regelen om ieders vrijheden en rechten te verzoenen.

Onze samenleving is een open samenleving, waar welzijn, welvaart en vooruitgang op alle vlakken enkel mogelijk zijn door kritisch en voor onszelf te denken, niet door opgelegde dogma's en doctrines die integendeel naar obscurantisme en onderdrukking leiden.

Wij geloven in kritisch denken en in het georganiseerde meningsverschil. Wij geloven in de rechtsstaat en niet in vergelding die zou worden opgelegd door een of andere hogere macht. Elk ander model is een model dat wij hier niet kunnen of willen tolereren.

Collega's, ik kan perfect aanvaarden dat onze democratische rechtsstaat niet perfect is. Ik ben er echter evengoed van overtuigd dat dit het best mogelijke model is om die individuele vrijheid, die fundamenteel onderdeel uitmaakt van ons samenlevingsmodel, te garanderen. De normen en waarden die wij verdedigen, maken onze democratische samenleving tot leidraad en voorbeeld. En dat samenlevingsmodel moeten wij met hand en tand verdedigen tegen iedereen die daaraan wil raken.

Ik dank u. (*Applaus*)

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): "Ik weet niet wie jullie zijn en ik wil het ook niet weten. Jullie zijn dode zielen. Als deze God van jullie (...) ons naar zijn beeltenis heeft geschapen, is elke kogel in het lichaam van mijn vrouw een wonde in zijn hart. (...)

Je wilt dat ik bang ben, dat ik mijn medemens met achterdocht bekijk en dat ik mijn vrijheid opgeef voor mijn veiligheid. Jullie hebben verloren. De speler speelt nog steeds.

Ik en mijn jonge zoon, wij twee, zullen sterker zijn dan ieder leger op deze aarde. (...) Het leven van deze kleine jongen zal gelukkig en vrij zijn. Want jullie zullen zijn haat ook nooit hebben. Mijn zoon zal jullie ook nooit vrezen."

Voorzitter, voorzitter van het Comité van de Regio's, leden van de regering, beste collega's, deze woorden van journalist Antoine Leiris, wiens vrouw werd gedood bij de aanslag, weerspiegelen de keuze waar wij vandaag voor staan. Het is een keuze die bepalend is voor het soort samenleving dat wij hier in Europa willen.

We hebben twee keuzes. We kunnen in de val trappen die IS voor elk van ons heeft gespannen en kiezen voor haat en wantrouwen. Of we kiezen voor de weg die Antoine Leiris ons toont: een keuze voor vastberaden eendracht, voor vrijheid, voor verbondenheid, waarden die het DNA van onze samenleving zijn en waar haatzaaijerij en wantrouwen geen kans krijgen.

Mijn fractie, beste collega's, kiest zonder aarzelen, zonder terughoudendheid voor die laatste weg, omdat het op lange termijn de enige manier is om duurzame veiligheid te garanderen.

De IS-barbarij was al geen ver-van-mijn-bedshow meer door de enorme stroom aan mensen die vluchten om zichzelf en hun familie in veiligheid te brengen voor het niets ontziende geweld. Dat geweld werd nu naar onze directe omgeving gebracht. De angst daarvoor mag ons niet verlammen of doen handelen uit blinde haat. Dit is een tijd om de voedingsbodem voor IS weg te nemen, niet hem te bemesten.

Decennialang heeft de Europese dialoog ons vrede en veiligheid gebracht. Ook nu, beste collega's, zal de oplossing Europees zijn. Het verschrikt terugplooien binnen onze eigen landsgrenzen biedt geen uitzicht op duurzame veiligheid. Europa staat nu meer dan ooit voor de collectieve verantwoordelijkheid om ook mondiaal een samenleving op te bouwen die de veiligheid van iedere mens waarborgt, een wereld waarin angst en wantrouwen voor andere overtuigingen en huidskleuren niet mag worden geïnstitutionaliseerd, waar we samen met onze internationale partners ervoor zorgen dat mensen in conflict- en armoede-gebieden van diezelfde veiligheid kunnen proeven, waar iedereen wiens leven wordt bedreigd, op een adequate bescherming kan rekenen.

Laat ons daarom geen tijd verliezen met politiek zwartepieten. Dit is geen moment voor doorzichtige oneliners, geen moment om toe te geven aan slechte raadgevers als angst en haat, geen moment voor doelloze polarisering, geen moment voor stigmatisering en paniekerige, goedkope simplismen. Niet alleen getuigt zo iets van een gebrek aan respect voor de slachtoffers in Beiroet, in Bagdad, in Palmyra, in de Sinaï, in Parijs en ook hier in Brussel in de buurt van het Joods Museum. Het leidt ons ook af van echte oplossingen.

Dit is een tijd, collega's, voor solidaire verbondenheid, voor vastberaden samenwerking, voor sterke daadkracht en voor verhoogde waakzaamheid. Daarom is dit bij uitstek het moment om het veiligheidsinstrumentarium gevoelig te versterken, samen met onze federale en Brusselse collega's. Voor ons zijn er geen taboes. De Brusselse politiezones moeten fusioneren. Hoe moeilijk het evenwicht tussen veiligheid en privacy ook is, we moeten en zullen dat evenwicht vinden. Het net rond terroristische elementen moet en zal worden gesloten. Het Vlaamse actieplan deradicalisering is cruciaal in het creëren van een omgeving waarin vrijheid maximaal kan floreren. We moeten verdergaan op de ingeslagen weg en onze leerkrachten en welzijnswerkers versterken om problemen vroeg te detecteren en preventief aan te pakken.

Voorzitter, ministers, collega's, Parijs is de plaats waar 225 jaar geleden de westerse waarden werden vormgegeven en bondig samengevat in drie woorden – wij-waarden – die we koste wat het kost moeten blijven verdedigen. Daarop toegeven, collega's, is geen optie, evenmin als angstig in onze schulp kruipen. Laat Parijs, laat Europa altijd de plaats blijven van datgene wat alle levensbeschouwingen overstijgt: 'liberté, égalité, fraternité'. (*Applaus bij CD&V, de N-VA, Open Vld, sp.a en Groen*)

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): Voorzitter, voorzitter van het Comité van de Regio's, dames en heren van de regering, collega's, net als tien maanden geleden staan we hier vandaag jammer genoeg opnieuw, verenigd in ons verdriet, in onze verontwaardiging, in onze solidariteit.

De barbaarse aanslagen in Parijs raken ons diep. Ondraaglijke beelden, beelden uit de hel, irrationeel geweld, verwoestend, duivels. Pas nu, enkele dagen later, voelen wij de ravage van die waanzin. Het vreet aan ons vanbinnen, het vreet aan ons gemoed. Vele mensen voelen zich ontredderd. Zulke barbarij doet alle zekerheden wankelen. Hoe geeft men zoiets een plaats? Hoe kan een mens tot zoiets in staat zijn?

De aanslagen zaaien angst in ons hart, ze maken ons vertwijfeld, diep bedroefd maar ook radeloos, kwaad. Terroristen hopen met die aanslagen net dat te bereiken: verdeeldheid, polarisatie, haat. Ze willen ons dwingen naar de wereld te kijken zoals zij dat doen, door hun bril. Zij willen dat wij onze medemensen als vijanden zien, dat wij hen afwijzen. Die overwinning mogen wij hun nooit gunnen.

Tegen terroristen en gewelddadig extremisme moet kordaat worden opgetreden door politie en gerecht. De daders en hun handlangers moeten worden opgespoord en gestraft. Justitie en politie moeten de middelen krijgen om onze bevolking effectief te beschermen, desnoods met nieuwe instrumenten, zonder taboes maar zonder onze principes, onze mensenrechten, the rule of law op te offeren. Die terroristen provoceren ons daartoe, want ze weten dat we dan afdalen tot op hun barbaarse niveau, dat van de willekeur, dat we dan de beschaving opofferen die we net willen verdedigen.

Die gewelddadige fundamentalisten strijden niet alleen met bommen en aanslagen en geweld maar ook met een pervers maatschappijbeeld. Hun totalitaire ideologie lijkt sterk op het nazisme van Hitler of het communisme van Pol Pot. Het is even gevaarlijk, even radicaal en even onverzoenbaar. Voor de overwinning op dat totalitaire gedachtegoed kunnen niet alleen justitie en politie zorgen. Niet de staat maar de samenleving zelf kan daarvoor zorgen, wij allen, door de voedingsbodem voor extremisten weg te nemen, hun rekrutering te stoppen. Hier ligt de opdracht en de taak van ons, het Vlaams Parlement: een democratische strijd voor de harten en hoofden van de mensen.

Onze democratie is ijzersterk, dat heeft de geschiedenis ons geleerd, op voorwaarde dat we niet twifelen en ons niet uit elkaar laten spelen. We mogen dus geen millimeter toegeven aan die terroristen. We moeten ervoor zorgen dat hun opzet mislukt door net het omgekeerde te doen van wat ze beogen. Daarom deze boodschap aan alle burgers van dit land: sluit u niet af, koester geen achterdocht maar schenk net meer vertrouwen. Laat dialoog zegevieren boven confrontatie, toon empathie, begrijp dat uw medemens ook pijn heeft, angst voelt en verontwaardigd is, dat we allemaal slachtoffers zijn. We delen dat en dat moet ons net dichterbij elkaar brengen. Sluit de rangen rond onze gedeelde waarden die ooit vanuit Parijs over heel Europa werden verspreid: vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid. Verenig u rond die waarden. Verdedig ze, niet om elkaar de les te spellen, maar om elkaar te versterken. Wijs diversiteit niet af, maar omarm ze. Leef niet naast maar met elkaar. Betoon respect voor elkaar, ongeacht afkomst of overtuiging. Respect, meer nog dan voordien.

En vooral, laten we samen de belofte waarmaken die onze samenleving aan iedereen doet, de belofte die onze samenleving sterker en beter maakt dan welke dictatuur ook. De belofte aan elke man en elke vrouw, de belofte op gelijke kansen, op vrijheid, op bescherming tegen discriminatie. De belofte dat we niemand achterlaten, niemand uitsluiten. De belofte dat niet de afkomst maar de toekomst telt.

Collega's, vandaag is ons hart in Parijs en bij alle slachtoffers van terreur, waar ook ter wereld. We beloven hen niet te vergeten door nooit te vergeten, door hen te eren in de manier waarop we onze samenleving organiseren. Een maatschappij van verlichting en humanisme, van vrijheid en solidariteit. Een verenigde samenleving, schouder aan schouder. Eén gemeenschap. Allen mensen, allen broeders en zusters. (*Applaus bij de N-VA, CD&V, Open Vld, sp.a en Groen*)

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Dames en heren, het stond 1-1. Jan Vertonghen had in Brussel net de gelijkmaker gescoord tegen Italië met een mooie kopbal. Twintig minuten later ontdekt een steward van het Parijse Stade de France een bomgordel op het lichaam van een bezoeker. Hij liep hard weg en blies zichzelf op. In de komende 33 minuten zullen nog zeven aanslagen volgen op veel van wat ons aan het begin van een weekend lief en vertrouwd is: een terrasje, een café, een restaurant en een concertzaal waar een rockband optrad. Er stierven 129 mensen en er waren bijna 400 gewonden. Wat een doodgewone vrijdagavond leek te worden, werd in een half uur aan flarden gescheurd door acht jonge mannen. Ze wilden wraak nemen op de bombardementen van Frankrijk op IS. Ze wilden hun walging voor onze levensstijl en onze waarden uitdrukken in bloed. Ze wilden onze samenleving ontwrichten.

Dat huiveringwekkende halfuur op vrijdagavond tussen 21.20 uur en 21.53 uur laat zien hoe kwetsbaar onze manier van leven is en hoe snel alles kan veranderen in een stad. De dagen die volgden op vrijdag 13 november laten ons echter ook een heel andere kant zien. Er kwamen verhalen boven over al die mensen die een gewonde of stervende medemens ter hulp schoten en steun en onderdak boden waar ze maar konden. Er waren terrasjes die zondag alweer aarzelend volliepen. Er waren overweldigende betuigingen van steun en medeleven van over de hele wereld. De supporters van het Engelse voetbalteam leerden de afgelopen dagen zelfs de tekst van de Marseillaise uit het hoofd om die samen te zingen met de aanhangers van de Franse tegenstander gisteren in het Wembley-stadion. Het is nog nooit vertoond.

Het toont ons iets over hoe we hier op de terreur en haar dreiging moeten reageren: zonder paniek, zonder de tegenstellingen op te zoeken, zonder de onrust en angst uit te buiten voor politiek gewin. Nooit werd na een aanslag zo duidelijk dat vandaag iedereen die geen extremist is, verenigd is tegen de fanatici van IS. Dat is zo in Parijs, dat is zo in Antwerpen, dat is zo in Molenbeek en dat is zo in de hele wereld.

Dat is onze eerste plicht, als Vlaamse politici: om mensen te verenigen rond het doel van een vreedzame en vrije samenleving. Want alleen een hechte samenleving kan vrij zijn. Maar een samenleving kan ook maar vrij zijn als ze veilig is.

Over het waarborgen van die veiligheid hebben we onszelf een aantal moeilijke vragen te stellen. Waarom worden teruggekeerde Syriëstrijders niet systematisch gevolgd? Waarom is het zo moeilijk om kordaat op te treden tegen haatpredikers en hun financiers? Waarom zijn de signalen van een ongeruste leerkracht over radicaliserende jongeren verloren gegaan?

In het oplossen van de moeilijke problemen heeft Vlaanderen een belangrijke rol te spelen. Dat is geen nieuw inzicht. We hebben daar samen al voorstellen over uitgewerkt. Als ik de resolutie herlees over de bestrijding van de radicalisering die we samen over de partijgrenzen heen hebben goedgekeurd na de aanslag op Charlie Hebdo, vind ik daar bijna alles in terug wat wij met onze bevoegdheden in het Vlaams Parlement kunnen doen.

Er zijn elf maanden verstreken sinds die aanslag. We zijn vrijdagnacht nogmaals met de neus op de feiten gedrukt. De bevolking vraagt dat we maatregelen

nemen. Wij weten wat we kunnen doen. Er is daar zelfs een grote consensus over in dit parlement. Laat ons, collega's en leden van de Vlaamse Regering, verenigd als we zijn in de afwijzing van gewelddadig radicalisme, verenigd en snel uitvoeren wat we hebben beslist. (*Applaus bij sp.a, de N-VA, CD&V, Open Vld en Groen*)

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, voorzitter van het Comité van de Regio's, dames en heren ministers, collega's, beste mensen, iedereen is op dit moment geschokt en diep bedroefd door de nietsontziende terreur vrijdag in Parijs: de moorden op meer dan 130 mensen intussen. Die mensen zijn, beste collega's, burgers zoals u en ik. De Franse muzikjournalist Guillaume; Milko en Elif, die op zoek waren naar een nieuwe toekomst in de Lichtstad; de Marokkaanse architect Amine; en Ludovic, die zijn jarige vriendin met zijn leven beschermde. Hun dood en die van zovele anderen zijn een onvoorstelbare wreedheid. Zij werden op een zeer laffe manier gedood. Daar wordt iedereen, wij allemaal in dit huis maar ook daarbuiten, heel stil van. Tegelijkertijd treedt in die stilte ook een boosheid op. Iedereen worstelt, iedereen zit met een knoop in zijn maag. Ouders, kinderen, collega's op de trein die elkaar aanspreken en die van minuut tot minuut de situatie volgen op de social media ... Iedereen zoekt antwoorden op zeer moeilijke vragen. Maar er is één rode draad: elkeen zit met zijn hart en medeleven bij de slachtoffers, hun familie en naasten.

Collega's, tegen zulke gruwel moeten we nog beter de veiligheid van onze burgers garanderen, en moeten we als samenleving onze menselijkheid blijven benadrukken. Door de duidelijke link met ons land komt de angst heel dichtbij. Sommige leden van het IS-moordcommando groeiden op in onze scholen. Zij zaten tussen onze kinderen. Hier, in scholen achter de hoek. Veiligheid is dus prioritair. Zonder taboes moeten politici durven te kijken wat beter kan, wat anders moet. Het Vlaams Parlement moet een sterk antwoord geven op hoe Vlaanderen de veiligheid voor zijn burgers kan vergroten. Over alle partijgrenzen heen zijn we het eens dat de teruggekeerde Syriëstrijders van zeer dichtbij moeten worden opgevolgd. Ze moeten opgenomen worden in deradicaliseringsprogramma's. We moeten ook de veiligheid vergroten door niet blind te zijn voor de signalen van mensen die met jongeren werken. We moeten die signalen beter opvangen. We moeten daarbij denken aan leerkrachten en jeugdwerkers: als zij iets signaleren, moet dat opgevolgd worden door de politiediensten.

Collega's, laten we ons niet vergissen van vijand. IS wil met geweld en angst een samenleving creëren die zeer destabiliserend is en er helemaal anders uitziet dan de samenleving waarin wij leven. Mensen aanvallen die genieten van een concert. Mensen aanvallen die bijeenzijn om een verjaardag te vieren. Mensen aanvallen die genieten van een terrasje. Mensen die zich dus op geen enkele manier kunnen verweren, op de meest laffe manier ombrengen, is totaal verwerpelijk. IS wil de polarisatie en het wantrouwen in Europa voeden om ons te destabiliseren.

Daar vergissen ze zich schromelijk, want in Vlaanderen zullen wij er samen voor zorgen dat dit niet zal gebeuren. Door de veiligheid en verbondenheid te versterken moeten we ons, allen samen, verzetten tegen de terreur. Een hoopgevend teken zijn inderdaad de afkeurende reacties over alle gemeenschappen en grenzen heen.

Collega's, wij zijn de 99 procent! U, ik, de slachtoffers in Parijs, de slachtoffers in Beiroet, de slachtoffers in Bagdad, in Aleppo, in Kenia. De 1 procent, dat zijn enkel en alleen zij die een trekker overhalen. Dat zijn zij die het oké vinden om op een laffe manier onschuldige slachtoffers van het leven te beroven en om ons angst aan te jagen.

Na de aanslagen op Charlie Hebdo werd in dit parlement al belangrijk werk gerealiseerd: de resolutie over de aanpak van radicalisering. Maar we zijn er nog

lang niet. Daarom ook dat Groen bij monde van voorzitter Almaci gisteren opriep om de krachten te bundelen, over de partijgrenzen heen, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen, schouder aan schouder, om verder naar oplossingen te zoeken.

Ook hier in het Vlaams Parlement vragen wij als Groenfractie om over de grenzen van meerderheid en oppositie heen samen te zoeken naar manieren om zowel de veiligheid als de verbondenheid in onze samenleving te versterken. In alle sereniteit. Want het antwoord op dit soort geweld is meer democratie. Meer menselijkheid. *(Applaus bij Groen, de N-VA, CD&V, Open Vld en sp.a)*

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Collega's, heren voorzitters, leden van de regering, beste bezoekers, samen hebben we een minuut stilte gehouden voor de slachtoffers van de barbaarse terreurdaad in Parijs. Het is gepast om even stil te staan bij de dood van deze onschuldige mensen. Maar een minuut stilte is allerm minst voldoende. Minstens even belangrijk zijn de acties die worden ondernomen om eindelijk een einde te maken aan de lange reeks van terreuraanslagen van moslimfanatici op Europees grondgebied.

Uit alles blijkt dat onze regeringen zich nog steeds niet bewust zijn van de omvang van de bedreiging. De politieke taboes die de oorzaak zijn van de voor Vlaanderen noodlottige massa-immigratie, islamisering en moslimterreur bepalen tot op heden nog steeds het beleid. *(Enkele leden van Groen verlaten de zaal.)*

Collega's, omdat geen enkele politieke partij de problemen bij naam durft te noemen, zal het Vlaams Belang dat doen. *(Enkele leden van sp.a en Open Vld verlaten de zaal.)*

De aanslagen die plaatsvinden in Europa zijn een rechtstreeks gevolg van het desastreuze immigratiebeleid van de voorbije decennia en de blijvende onwil, ook van de huidige Federale Regering, om de grenzen te sluiten voor massa-immigratie, voornamelijk uit islamitische landen. Terrorisme is een gevolg van massa-immigratie. Zonder islam thans geen terrorisme. *(Enkele leden van CD&V, N-VA en Groen verlaten de zaal.)*

De terroristen zijn moslims die van oordeel zijn dat de Koran letterlijk geïnterpreteerd moet worden, met inbegrip van de honderden haatverzen die dit boek bevat. Het moslimterrorisme is het topje van de ijsberg van het kolossale probleem van de aanwezigheid van de islam in Vlaanderen en Europa. De islam is een politieke ideologie die haaks staat op onze fundamentele waarden. De vorige aanslagen in Parijs – die op de redactielokalen van Charlie Hebdo – hebben geleid tot een zogenaamd 'deradicaliseringsbeleid' dat de facto niets meer te maken heeft met een gemeende strijd tegen het moslimextremisme, maar eerder neerkomt op een tewerkstellingsproject voor welzijnswerkers allerhande en in de eerste plaats bedoeld lijkt om Vlamingen ervan te overtuigen dat de islam een sympathieke religie is die zijn plaats in een zogenaamde multiculturele samenleving verdient.

Collega's, het Vlaams Belang heeft de voorbije decennia gewaarschuwd en voorstellen gedaan om de toestanden met betrekking tot immigratie, islamisering en extremisme, waar we nu mee geconfronteerd worden, te voorkomen. Terwijl we daarvoor door hen werden verguisd, hebben alle beleidspartijen funeste vergissingen gemaakt. Daarom, collega's, roep ik u met aandrang op om de fouten van het verleden niet te blijven herhalen. Luister nu voor één keer wél eens naar het Vlaams Belang. Ik doe alvast drie dringende concrete suggesties.

Ten eerste: de oorlog in Syrië is niet onze schuld. Laten we onze veiligheid niet nog meer in het gedrang brengen door tienduizenden Syriërs, Soedanezen, Afghanen

en andere al dan niet radicale moslims ons land binnen te halen. Overtuig uw collega's in het federale parlement om de grenzen te sluiten, en wel nu meteen.

Ten tweede: de islam als dusdanig heeft geen plaats in onze samenleving. Overal in de wereld wordt aangetoond dat parallel met de invloed van de islam ook de mensenrechtenschendingen en het geweld toenemen. Denk voor één keer aan de belangen van de eigen bevolking en stop het faciliteren en het subsidiëren van de islam en de talrijke moskeeën.

En ten derde: organiseer een grondige doorlichting van moskeeën en moslim-organisaties en verbied buitenlandse financiering vanuit het Midden-Oosten of andere moslimlanden.

Collega's, er is al te veel tijd verloren. Toon nu eindelijk eens dat u het meent met de strijd tegen het moslimextremisme. Collega's, ook de collega's die intussen de zaal al verlaten hebben omdat ze ongemakkelijke waarheden horen, de tijd van schuldig wegstaren moet nu definitief voorbij zijn. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van dit huldebetoon.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, de plenaire vergadering is geschorst.

– *De vergadering wordt geschorst om 14.25 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 14.37 uur.*

TOESPRAAK van de heer Markku Markkula, voorzitter van het Comité van de Regio's, over de rol van het Comité van de Regio's in 'Betere regelgeving voor betere resultaten'

De voorzitter: Geachte aanwezigen, het is een grote eer dat ik deze bijzondere plenaire zitting van ons Vlaams Parlement mag openen.

Wij verwelkomen in ons midden namelijk de heer Markku Markkula, voorzitter van het Comité van de Regio's, dat hier in samenwerking met ons Vlaams Parlement sinds gisteren belangrijk werk levert op een tweedaagse subsidiariteitsconferentie.

Geachte heer Markkula, wij hechten een groot belang aan uw aanwezigheid hier in uw huidige hoedanigheid van voorzitter van het Comité van de Regio's. Ze bewijst de nauwe band tussen enerzijds de grote overkoepelende entiteit die Europa heet, en anderzijds het parlement van een relatief kleine regio, namelijk Vlaanderen.

Wij beschouwen het ook als een belangrijk signaal dat u hier staat als de eerste Fin uit de geschiedenis die president is van een Europese instelling.

Finland heeft namelijk iets gemeen met Vlaanderen. Ook al beslaat uw wondermooie 'land van 1000 meren' een oppervlakte die bijna dertig keer groter is dan die van Vlaanderen, met circa 5,5 miljoen inwoners zit uw land in dezelfde grootteorde als Vlaanderen.

U hebt nog meer pijlen op de boog: u bent namelijk burgemeester geweest van de stad Espoo. Daar hebt u geleerd om het centrale Finse bestuur op maat te snijden voor de bevolking van uw stad, en in de andere richting, om de beslissingen van die stad te behartigen op het nationale niveau.

Het beste voorbeeld daarvan is het Verdrag van Espoo, uit 1991. Dat verdrag vormt al bijna een kwarteeuw de basis voor de regelgeving over grensoverschrijdende milieueffectrapporten. U was meer dan een bevoorrechte getuige van dit verdrag, want ten tijde van de ondertekening ervan was u voorzitter van de gemeenteraad van Espoo.

Dat verdrag is bij uitstek een voorbeeld van overleg tussen bestuursentiteiten, en laat dat nu precies het terrein zijn waarop het Comité van de Regio's zich constant begeeft. In wezen vond u in dat verdrag een voorafspiegeling van de taak die u nu vervult bij het Comité van de Regio's.

In dat comité zetelen niet minder dan elf leden namens dit Vlaams Parlement. Dat zijn met name de vaste leden Jan Durnez, Bart Somers, Luc Van den Brande, Karl Vanlouwe en Karim Van Overmeire en de plaatsvervangende leden Rik Daems, Andries Gryffroy, Marc Hendrickx, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele en Koen Van den Heuvel.

Zij vinden in dat comité heel wat inspiratie, onder meer over 'Betere Regelgeving', want dat is het thema van uw toespraak van vandaag.

Daarom, dames en heren, geef ik nu graag het woord aan onze gast, de heer Markku Markkula.

Siispä, hyvät naiset ja herrat, minulla on ilo antaa puheenvuoro vieraallemme, herra Markku Markkulalle. (*Applaus*)

Collega's, voor de duidelijkheid: dit was Fins. (*Gelach*)

De heer Markku Markkula, voorzitter van het Comité van de Regio's:
Voorzitter, minister-president, leden van het Vlaams Parlement,

Ik weet nu niet of ik voort moet gaan in het Fins, aangezien u die taal zo goed begrijpt. Het is ook een mooie taal. Ik wil u allen bedanken voor uw uitnodiging om hier het parlement toe te spreken. Gisteren was ik hier al enkele uren, tijdens de conferentie, en ook vandaag was dat het geval. Ik zie hier enkele vriendelijke gezichten die ik al heel goed ken.

Vijftien jaar geleden, toen ik al acht jaar parlamentslid was, heb ik verschillende bezoeken aan de Kamer en de Senaat afgelegd. Op dat ogenblik was ik voorzitter van een controleorgaan van het Europees Parlement. Ik wil nog even terugkeren naar wat u zei over milieuvraagstukken. Het is een echt privilege om ten bate van onze globale ontwikkeling nieuwe technologieën te mogen ontwikkelen.

Als voorzitter van het Comité van de Regio's is het een eer en een privilege om te mogen spreken in een halfrond waar de democratie gegrondvest is en wordt beleefd. Het is ook een halfrond dat de Europese wetgeving en het Europese politieke debat sterker maakt. Laat me duidelijk zijn: de parlementen op regionaal, nationaal en Europees niveau zijn het hart van onze democratie. We moeten ervoor zorgen dat deze drie niveaus samenwerken als we willen dat Europa een echt democratisch proces, met respect voor de principes van subsidiariteit en bestuur op verschillende niveaus, vormgeeft.

Via de prioriteiten van het Comité van de Regio's benadrukken we sterk dat we een andere aanpak willen, waarbij regio's, gemeenschappen en steden een meer concrete rol spelen, zeker voor het creëren van jobs en voor het omgaan met klimaatverandering.

Gisteren werd hier de zevende conferentie over subsidiariteit gehouden, in aanwezigheid van de heer Peumans, de voorzitter van dit huis, eerste vicepresident van de

Europese Commissie de heer Timmermans, de heer Schmitt en de heer Svoboda, voorzitter van de commissie Juridische Zaken. Ik wil nogmaals mijn dank uitdrukken aan het Vlaams Parlement voor het organiseren van dit echt Europese evenement.

Geachte leden en collega's, wij pleiten niet noodzakelijk voor meer regulering in de EU, dat hebben we gisteren vaak gehoord, maar voor betere regulering, met een grote deelname van alle belanghebbenden, zo dicht mogelijk bij de burgers. Beleid zo efficiënt en effectief mogelijk ontwikkelen en implementeren kan enkel als het subsidiariteitsbeginsel correct is toegepast. Dat is een leerproces voor ons. Wat kunnen we doen met nieuwe innovaties en ontwikkelingen om ons eigen proces te veranderen?

Betere wetgeving moet ook een betere territoriale beoordeling inhouden. Uw parlement kan daartoe bijdragen. Het Comité van de Regio's kan juridische instrumenten en politieke platformen aanbieden. In deze context waarderen we uw bijdrage aan ons Subsidiariteitsplatform en uw volledige rol binnen het Belgische parlementaire systeem, bij het monitoren van de subsidiariteit. We hebben uw hulp nodig bij het lezen en controleren van de Europese wetgeving. We hebben ook uw inbreng nodig, meer groene dan rode kaarten, om Europa beter te laten werken.

Er is altijd ruimte voor verbetering. Vanuit een regionaal oogpunt kunnen we bekijken hoe we ervaring en expertise met andere regio's kunnen verbeteren, zeker met andere regionale parlementen met legistieke macht. Zo kunnen we de regionale dimensie versterken door de hele levenscyclus van het Europese beleid. Dat is des te belangrijker nu we een sterke roep horen om een grotere betrokkenheid van de nationale parlementen in Europa. Laat me nogmaals duidelijk zijn: deze roep mag niet de belangrijke verwezenlijkingen van Europa ontmantelen. Het moet een kwalitatieve verbetering zijn van de wetgeving.

Het Vlaams Parlement is een voorbeeld van best practice. U bent een koploper op het vlak van Europees engagement door een regionaal parlement. Dat is gedeeltelijk te danken aan de aard van het Belgische federale systeem. Door die unieke opzet kunt u een rol spelen in de subsidiariteitscontrole. En langs regeringszijde geeft het unieke rotatiesysteem voor de vertegenwoordiging van België in de Raad van Europa de Vlaamse ministers een directe rol in het Europese beslissingsproces.

Het Verdrag van Maastricht maakte dit mogelijk. Een beperkt aantal regio's maakt hiervan gebruik: België, Duitsland, Oostenrijk, Spanje. We willen de regionale parlementen helpen om hun rol in Europa te vergroten. Daarvoor hebt u sterke persoonlijkheden nodig in het Comité van de Regio's, en die hebt u.

We verwelkomen het maken van politieke allianties bij de regio's die niet formeel vertegenwoordigd worden, maar die toch onze steun vragen. We hebben steunaanvragen gekregen van Nederlandse provincies.

Door het voorzitterschap wordt het Comité regelmatig geraadpleegd. Het Letse voorzitterschap heeft gevraagd naar onze input. Ook het Luxemburgse voorzitterschap heeft onze input gevraagd. Ik zal binnenkort ook met de Nederlandse eerste minister hun voorzitterschap bespreken. Tijdens dat voorzitterschap zal er gesproken worden over het stedelijk beleid, want dat staat hoog op de agenda. Vrijdag heb ik een ontmoeting met de Slovaakse minister om de prioriteiten van het Slovaakse voorzitterschap te bespreken. We hebben al afgesproken om in juli een Europese top over steden en gemeenschappen te houden in Slovakië.

'Impact assessment' moet in een heel vroege fase in ogenschouw genomen worden. Artikel 2 van het Protocol over Subsidiariteit van het Verdrag van Lissabon stelt dat de Europese Commissie regionale en lokale dimensies van

acties in rekening moet brengen. Het Comité doet dit tijdens het jaarlijks wetgevend werkprogramma. Hierdoor kunnen lokale en regionale bevoegdheden invloed uitoefenen op de Europese beleidslijnen en worden de risico's aangepakt gedurende deze procedure. Er zijn ook administratieve en financiële kosten. We moeten directer zijn. We moeten veel van onze hervormingen versnellen. We moeten experimenteren en pilootprojecten opstarten in plaats van te plannen. Het Comité werkt heel actief. Misschien zal het te laat zijn wanneer alles geïmplementeerd of getransponeerd moet worden. U kunt begrijpen hoe belangrijk het is dat de regio's en steden 70 procent van de wetgeving moeten implementeren.

We verwelkomen het REFIT-programma om de administratieve last te verminderen. Dit zou moeten gebeuren door het onderzoek van de EU-beleidslijnen en wetgeving. Het Comité van de Regio's zal daar ook een rol in spelen.

Om over te gaan tot de wetgevende fase is het nodig dat we verzekeren dat de lokale en regionale dimensie correct in acht wordt genomen door de cowetgevers: het Europees Parlement en de Europese Raad. We willen ook nieuwe wegen ontdekken, nieuwe werkmethodes met de Europese instellingen, terwijl we samenwerken met de relevante partners van regionale en lokale overheden. We moeten actie ondernemen.

Wat betreft het werk van het Comité binnen het Europees Parlement, hebben we regelmatig onze standpunten gegeven bij de amendementen die een impact kunnen hebben op de bevoegdheden van lokale en regionale autoriteiten. De 'trilogue' is ook een fase in het wetgevend proces zodat onze adviezen toelaten om meer transparant te zijn in het legislatieve proces. We willen dat onze standpunten neergeschreven worden en gestaafd bij het Europees Parlement, ruim op tijd zodat ze in concrete termen kunnen worden gegoten in het finale beslissingsproces.

Wat betreft de post-legislatieve fase moeten we ervoor zorgen dat die werkt zodat de EU-wetgeving efficiënt kan worden geïmplementeerd. Ik ben er zeker van dat u zich goed bewust bent van de onbedoelde problemen en complexiteiten die wetgeving met zich kan meebrengen. Laten we één voorbeeld nemen dat vaak wordt gebruikt: de Habitatrichtlijn. Veel regio's hebben problemen gekend bij de implementatie ervan.

Het Comité van de Regio's heeft het initiatief genomen om de Habitatrichtlijn aan te passen en die aanpassing zal volgende maand aangenomen worden. We hebben ook een territoriale impactstudie uitgevoerd. Ik hoop dat het Vlaams Parlement in staat is om zijn ervaring en expertise over deze richtlijn te delen. Ik weet dat de rapporteur in het Europees Parlement, de heer Demesmaeker, zelf een voormalig lid is van deze assemblee, ik ben er dus zeker van dat dit zal gebeuren. De rapporteur voor het Comité van de Regio's, de heer Biwer uit Luxemburg, heeft vorige maand een onderhoud met hem gehad en hij heeft ook al verschillende vergaderingen met de Commissie gehad.

Dit is maar één voorbeeld om te benadrukken hoezeer het van belang is om de beginselen van betere regelgeving in de praktijk om te zetten. Betere regelgeving betekent niets als het enkel een nieuw gespreksonderwerp is binnen de EU-instellingen. Dit moet omgezet worden in concrete acties om de toepassing van de EU-regelgeving makkelijker en beter te laten verlopen ten behoeve van de lokale en regionale overheden. Dit moet ook de frustratie lenigen die soms wordt veroorzaakt door lasten en knelpunten, zoals onduidelijke definities en zware rapportageverplichtingen.

Goldplating van EU-regels bij de omzetting ervan op nationaal en regionaal niveau moeten we monitoren en vermijden. Daarvoor kan ik verwijzen naar een recent rapport van uw Nederlandse bureaus over betere regelgeving. Daarin geven

de Nederlandse provincies aan met welke knelpunten ze dagelijks door de EU-regelgeving worden geconfronteerd. Niet alleen worden echte moeilijkheden die het gevolg zijn van de EU-regels geïdentificeerd, maar er worden ook praktische oplossingen naar voren geschoven.

Dames en heren, ik besluit. De Subsidiariteitsconferentie van gisteren heeft duidelijk gemaakt dat betere regelgeving alleen tot stand kan komen wanneer alle betrokken partijen zich daarvoor inzetten, gaande van de EU- instellingen over de lidstaten tot de regionale overheid en de gemeenten. Het Vlaams Parlement erkent dit. Ik juich toe en bewonder het feit dat Vlaanderen in staat is om de EU-besluitvorming te beïnvloeden. Daarom nodig ik u uit om dit voorbeeld uit te dragen en uw krachten met ons te bundelen om de regelgeving in Europa nog te verbeteren.

Maak gebruik van het Comité van de Regio's , het is uw Europese instelling!

Ik reken op uw steun in het belang van onze EU-burgers die een efficiënt, democratisch en transparant bestuur verdienen. Ik dank u voor uw aandacht. *(Applaus)*

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Geachte voorzitters van de verschillende parlementen uit ons land, mijnheer de voorzitter en leden van het Comité van de Regio's, collega's uit de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement, dames en heren,

Voorzitter, ik wil u eerst feliciteren met uw toespraak in twee talen. Het was goed dat u verduidelijkte dat uw laatste woorden in het Fins werden uitgesproken, want eerst dacht ik dat u in uw, voor mij overigens onbegrijpelijke, streektaal aan het spreken was. We weten nu dat onze voorzitter ook uitstekend Fins spreekt. *(Gelach)*

De voorzitter: Minister-president, als u wilt dat ik uw microfoon laat afsluiten, moet u vooral zo verdergaan. *(Gelach)*

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer de voorzitter van het Comité van de Regio's, ik ben heel blij dat u uw tweedaagse conferentie hier organiseert. U noemde het Vlaams Parlement daarstraks een 'frontrunner'. Ik denk dat het goed is dat deze conferentie plaatsgrijpt in het Vlaams Parlement, dat een zeer sterke Europese reflex vertoont. Ik wil ook het Vlaams Parlement feliciteren met de organisatie van deze conferentie over belangrijke thema's waar ik straks dieper op inga.

Het Comité van de Regio's is een instelling die me na aan het hart ligt. Ze vervult ook een heel belangrijke en noodzakelijke functie in de Europese Unie, die 'van onderen uit' moet worden opgebouwd. Als bewaker van het subsidiariteitsbeginsel vrijwaart het comité de rechten van de regionale besturen, van de lokale besturen, adviseert het de Europese wetgever over alle regelgeving met een duidelijke territoriale impact. Door dit te doen, spant het comité zich in voor een beleid van de unie dat dicht bij de burger staat, en vooral van betere kwaliteit is.

Ik wil ingaan op de manier waarop de Vlaamse Regering het subsidiariteitsbeginsel invult in haar beleidsvoering. Dames en heren, ik hoop hiermee nuttige voorbeelden te kunnen aanleveren voor de ongetwijfeld verdere interessante debatten van vandaag. Mijn regering beschouwt het Europese beleidsniveau als de eerste en belangrijkste hefboom voor de behartiging van Vlaamse belangen in het buitenland. Vlaanderen, net als andere deelstaten en regio's met wetgevende bevoegdheden in de unie, moet de ambitie hebben om proactief op het Europese beleid te wegen. De Vlaamse Regering wil ook werken aan een vernieuwde unie,

een unie die dichter bij de burger staat, die meer focust op haar kerntaken, alleen optreedt wanneer ze werkelijk het verschil kan maken en wanneer een Europese aanpak zich opdringt.

Het concept van de EU als een systeem van 'multi-level governance' – 'meerlagig bestuur' – maakt al een hele tijd opgang, maar is nog steeds actueel en mijns inziens nog altijd niet optimaal uitgewerkt op Europees niveau. Het principe is nochtans bepalend voor de basishouding van de Vlaamse Regering. Als de EU echt een meerlagig bestuursstelsel wil zijn, betekent dit dat de regionale besturen een belangrijkere rol moeten spelen in het functioneren van de EU, en dit zowel bottom-up, bij de totstandkoming van Europese regelgeving, als top-down, zodat EU-regelgeving steeds op maat is uitgewerkt voor de regionale en lokale besturen die dagelijks met de uitwerking van EU-afspraken worden geconfronteerd.

Er is in dit model een dubbele richting nodig: een verdieping van de Europese Unie, maar tegelijk is er ook een grotere autonomie nodig voor de nationale of deelstaatparlementen. De unie moet niet alle bevoegdheden naar zich toe trekken, zoals Frans Timmermans het gisteren uitdrukte: op dit colloquium moeten we starten op het lokale niveau en moeten we wat hier niet kan worden gedaan, doen op een gezamenlijk hoger niveau.

Dames en heren, de subsidiariteitstoets is een instrument om regionale en lokale besturen nauwer te betrekken bij het EU-wetgevingsproces. Vlaanderen en de andere deelstaten in dit land hebben daarbij een bevoorrechte positie. Ik hoop dat we ons daar allemaal absoluut van bewust zijn. Onze parlementen kunnen direct deelnemen aan de subsidiariteitstoets.

Verklaring 51 van België bij het Verdrag van Lissabon geeft namelijk aan dat deze moeten worden beschouwd als een wezenlijk onderdeel van het nationale parlementaire stelsel. Zoals u weet, beschikken de nationale parlementen van de lidstaten over twee stemmen. In België is hierover een interparlementair samenwerkingsakkoord uitgewerkt dat deze stemmen verdeelt over de federale en deelstaatparlementen. Waar een ontwerp van Europese wetgeving aan exclusieve deelstaatbevoegdheden raakt, zijn het de deelstaatparlementen in dit land die de stemmen uitbrengen. Waar een ontwerp van Europese wetgeving aan exclusieve federale bevoegdheden raakt, brengt het federale parlement uiteraard die stemmen uit. Voor gemengde bevoegdheden zijn er bijkomende regelingen, die ik u hier bespaar.

Mijn regering ondersteunt het Vlaams Parlement bijkomend in zijn rol in de subsidiariteitstoets. Hiervoor hebben wij een eigen vroegwaarschuwingssysteem uitgebouwd voor de opvolging van het Europees beleids- en wetgevingsproces. Zo voert de Vlaamse Regering sinds dit jaar een preliminaire subsidiariteitstoets uit van de Europese dossiers die voor haar relevant zijn op het ogenblik dat de Commissie haar jaarlijks werkprogramma vrijgeeft.

Relevante dossiers zijn alle acties uit het werkprogramma van de Commissie waarbij in belangrijke mate bevoegdheden van de deelstaten spelen, of ontwerp-regelgeving met een duidelijke reglementaire of financiële impact voor Vlaanderen.

Die tijdige identificatie van relevante EU-dossiers is een eerste, maar nog onvoldoende stap om te kunnen wegen op de Europese agenda. Als tweede stap bepaalt de Vlaamse Regering binnen die relevante dossiers haar prioriteiten. Voor 2015 identificeerde de Vlaamse Regering acht prioritaire dossiers: het investeringsplan voor Europa, de handels- en investeringsstrategie, de herziening van de Europa 2020-strategie, de digitale interne markt, de energie-unie, de initiatieven voor de arbeidsmarkt, duurzame ontwikkeling en klimaatverandering. Deze lijst vertoont overeenstemming met de politieke prioriteiten van het Comité van de Regio's.

De derde stap creëert transparantie en kansen voor de betrokkenheid van het parlement. De regering deelt het resultaat van haar preliminaire subsidiariteitstoets mee aan dit huis. De opvolging van de evolutie van de prioritaire dossiers maken we mogelijk aan de hand van specifieke dossierfiches die verwerkt zitten in maandelijkse mededelingen gewijd aan de Europese actualiteit. Ook die mededelingen stellen we uiteraard ter beschikking van het Vlaams Parlement. Het komt het parlement toe hiermee om te gaan, een subsidiariteitstoets te doen, de regering te interpellieren. Dat laatste kan bijvoorbeeld, en dat gebeurt ook, naar aanleiding van een bijeenkomst van de Raad van Ministers gewijd aan thema's die tot onze bevoegdheidssfeer behoren. Uiteraard staat het u vrij om de regering op andere tijdstippen hierover te interpellieren.

Dames en heren, subsidiariteit is niet alleen belangrijk in het wetgevingsproces. Voor de Vlaamse Regering moet dit beginsel ook worden toegepast bij de uitvoering van het beleid. Zo moeten regionale en lokale besturen bijvoorbeeld meer worden betrokken bij het Europees semester. Dat houdt in dat territoriale cohesie en territoriale overwegingen een meer prominente plaats krijgen in de landenspecifieke aanbevelingen. Die mogen worden geformuleerd op basis van een consultatie van de rechtstreeks betrokkenen, met name de Europese regio's en de lokale overheden. Subsidiariteit is natuurlijk geen doel op zich. Subsidiariteit moet bovenal, zoals de voorzitter zei, een beter beleid mogelijk maken, en dat beleid heeft dan weer tot doel een positieve impact te hebben op het leven van burgers, op onze welvaart, op het leven van ondernemingen. Daarom werkt de Vlaamse Regering in een participatief en bottom-up proces een Vlaamse toekomstvisie voor de Europese Unie uit. Die is complementair aan Visie 2050, een toekomstverkenning van Vlaanderen in het jaar 2050 die de Vlaamse Regering, zoals u weet, eerder op het jaar voorstelde. De Vlaamse toekomstvisie voor de EU zal niet alleen bevatten wat volgens ons de kerntaken van de EU zijn. Ze zal ook reflecteren over meerlagig bestuur, over subsidiariteit, over responsabilisering, over solidariteit, over competitiviteit, over duurzaamheid.

Dat brengt me tot het thema van de betere regelgeving. Dat is voor de Vlaamse Regering al sinds jaar en dag een essentieel element van de Vlaamse en van de Europese beleidsvoering. Het is onze plicht als beleidsmakers om voortdurend te streven naar de best mogelijke regelgeving, die burgers, bedrijven en verenigingen ten goede komt. De Vlaamse Regering vertrouwt, zoals u weet, op de kracht van die actoren en is dan ook van mening dat niet elk maatschappelijk probleem met regels moet worden beantwoord. Dat lijkt evident, maar in de feiten, in de uitwerking is dat helaas niet altijd zo. Nog te vaak grijpen overheden naar dwingende regelgeving als instrument om beleid te realiseren. Nochtans kunnen een aantal doelstellingen vaak worden bereikt met alternatieve instrumenten, bijvoorbeeld met subsidies, met sensibilisatie, met zelfregulering. Vaak zijn die ook te verkiezen, omdat ze veel minder zware lasten leggen op burgers, bedrijven, lokale besturen en verenigingen. Betere regelgeving is geen gegeven, maar een leerproces.

Voor ons moeten alle overheden op alle bestuursniveaus komaf maken met hun bijwijken compulsieve drang om alles in zeer gedetailleerde regels te gieten.

Geen goldplating is voor ons een leitmotiv. Dit vergt een cultuurverandering en het nodige politieke draagvlak. Om die reden wil de Vlaamse Regering steeds een noodzakelijkheidstoets uitvoeren bij de opmaak van nieuwe regels.

Naast het verminderen van de inhoudelijke regeldruk zetten we ook sterker in op een vermindering van administratieve lasten. Een verregaande digitalisering zal veel administratieve verplichtingen voor burgers, bedrijven en verenigingen kunnen vereenvoudigen of zelfs doen verdwijnen. Heel veel concrete projecten daarvoor zitten in de pijplijn.

Collega's, daarnaast streven we ook naar regelgevende rust en een verbeterde consultatiepraktijk bij nieuwe initiatieven. Daarvoor denken we aan een consultatie- en communicatieplatform waarvoor de aanpak van Europees Commissaris Frans Timmermans alvast een inspirerend voorbeeld is. In een meerlagig bestuursstelsel moet betere regelgeving op ieder niveau worden toegepast, inclusief op het Europese. Daarom heeft de Vlaamse Regering het pakket 'betere regelgeving' van de Europese Commissie van mei 2015 positief onthaald.

In het bijzonder hechten we belang aan de vier elementen. Het eerste element is de idee dat Europese regelgeving meer gericht moet zijn op het behalen van resultaten. Het scheppen van meer openheid en transparantie door een verruimde en meer systematische raadpleging van betrokken actoren en andere belanghebbenden is een tweede element. Een derde element is de versterking van de governance en kwaliteitscontrolemechanismen op Europees niveau met onder andere de Regulatory Scrutiny Board en een nieuw Interinstitutioneel Akkoord. Een vierde element ten slotte is de bevestiging dat de huidige EU-wetgeving, indien nodig, moet worden bijgestuurd door onder andere een beter REFIT-programma.

Dames en heren, de Vlaamse Regering is bereid om samen te werken met het Comité van de Regio's om de rol van de regionale en lokale overheden in het Europese beleids- en wetgevingsproces te versterken. Het is belangrijk om in een zo vroeg mogelijk stadium van het wetgevingsproces te bekijken wat de mogelijke impact is van ontwerpregelgeving en inzichten te delen tussen regionale en lokale overheden.

Voorzitter, het Comité van de Regio's kan volgens mij hierin een belangrijke en faciliterende rol spelen als Europese kennisdeler en kennismakelaar, waarbij het de Europese Commissie en de Europese wetgever wijst op de mogelijke negatieve of positieve impact van Europese ontwerpregelgeving.

Collega's, hoewel de Europese regio's met wetgevende bevoegdheden het voortouw kunnen nemen in deze jaarlijkse oefening naar aanleiding van de publicatie van het nieuwe werkprogramma van de Europese Commissie, kan dit soort samenwerking uiteraard alle leden van het Comité van de Regio's ten goede komen.

Voorzitter, ik denk dat de thema's die aan de orde zijn op de studiedag, namelijk subsidiariteit, multilevel governance en better regulation, thema's zijn die er toe doen, niet alleen om vorm te geven aan onze democratie, maar ook om te komen tot een beter resultaat en zo vorm te geven aan een goed beleid dat zorgt voor onze welvaart.

Ik dank u voor uw studiedag en voor uw aanwezigheid hier. (*Applaus*)

De voorzitter: Minister-president, ik dank u.

Mijnheer Markkula, het was een eer om u hier te verwelkomen als onze gast en onze spreker. We zijn u heel dankbaar voor de ideeën die u met ons hebt gedeeld en voor de inspiratie die u ons hebt gegeven in verband met een betere samenwerking tussen onze gemeenschap en Europa. Ik ben ervan overtuigd dat uw bezoek zal leiden tot een beter begrip van alle partners die betrokken zijn in dit proces. Ik dank u. (*Applaus*)

Dames en heren, we zijn aan het einde gekomen van wat wij de kruisbestuiving tussen Vlaanderen en Europa noemen. Ik zal de heer Markkula naar buiten begeleiden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 15.12 uur.

– De vergadering wordt hervat om 15.23 uur.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 60/7)

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de overeenkomst tussen de regering van het Koninkrijk België en de regering van het Eiland Man tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen, en het protocol, beide ondertekend te Brussel op 16 juli 2009 – 384 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst tussen de regering van het Koninkrijk België en de regering van het Eiland Man tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen, en het protocol, beide ondertekend te Brussel op 16 juli 2009.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Voorzitter, minister Turtelboom is niet aanwezig. Ik heb geen vraag aan haar, maar ik ga een stelling innemen. (*Opmerkingen van de voorzitter*)

Ik wacht wel even tot de minister aanwezig is.

De voorzitter: Minister Turtelboom is net aangekomen. Mijnheer Vanbesien, laat u gaan.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik wil even situeren waarom we dit ontwerp van decreet over dit verdrag niet zullen goedkeuren.

Dit is een verdrag dat het vermijden van dubbele belastingen tot doel heeft, maar het is wel met een partner die eigenlijk geen belastingrechten uitoefent. De vraag is wat de zin daarvan is. Bovendien is het dringender om met het Eiland Man akkoorden te sluiten over informatie-uitwisseling omdat het ook een belastingparadijs is en er belangrijke informatie in het antifraudebeleid aanwezig is en zou moeten worden uitgewisseld.

Een laatste argument is dat er een algemeen antimisbruikartikel ontbreekt. In die zin is het in strijd met het model dat onder meer door de OESO naar voren wordt gebracht. Om die reden denken we dat het beter is dat we dit verdrag niet afsluiten.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, de verslaggever is ook niet aanwezig.

De voorzitter: Er is niet gevraagd om verslag te geven.

Jo De Ro (Open Vld): Ik zie in de commissie altijd dat iedereen graag verslaggever wil zijn, maar ...

De voorzitter: Mijnheer De Ro, daar ga ik een artikel over publiceren. Daar hebt u groot gelijk in. We willen allemaal verslaggever zijn, maar als het eropaan komt, enzovoort.

Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 384/1)

– De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 2 april 2015 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de preventie en het beheer van verpakingsafval
– 451 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 2 april 2015 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de preventie en het beheer van verpakingsafval.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 451/1)

– De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET betreffende lage-emissiezones
– 454 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet betreffende lage-emissiezones.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Van Campenhout, verslaggever, heeft het woord.

Ludo Van Campenhout (N-VA): De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn besprak op 20 oktober 2015 het ontwerp van decreet betreffende lage-emissiezones.

Vlaanderen moest bijkomende maatregelen nemen tegen het fijnstof. In 2010 werd een onderzoek gestart om na te gaan of de invoering van de lage-emissiezone in Vlaanderen haalbaar is. De maatregel vereiste onder meer de invoering van een nieuw verkeersbord en er moest een goed handhavingskader door de lokale besturen worden uitgewerkt.

Antwerpen werd geselecteerd als pilootproject. Vanaf 2016 zal in Antwerpen een lage-emissiezone voor een gebied van minstens 200.000 inwoners worden ingevoerd.

Een lage-emissiezone is een zone met een selectief toelatingsbeleid om de luchtkwaliteit te verbeteren. Het algemeen kader wordt op Vlaams niveau ontwikkeld, maar het decreet biedt de lokale besturen een ruime mogelijkheid om zeer specifieke, situationele maatregelen te nemen. Het decreet gaat over een selectief toelatingsbeleid. De Vlaamse Regering bepaalt de gewestelijke toelatingscriteria en de gemeenten kunnen bepalen of de voertuigen die aan deze criteria voldoen, verboden worden of onder bepaalde regels toegelaten zijn. De gemeenten kunnen tevens kiezen voor een lokale toegang tegen betaling. Het toezicht gebeurt via nummerplaatcontrole.

Tijdens de bespreking in de commissievergadering van 20 oktober 2015 wijst Hermes Sanctorum erop dat het belangrijk is om zich te laten inspireren door buitenlandse ervaringen. Hij benadrukt ook dat de zones voldoende groot moeten zijn om effect te hebben.

Ludo Van Campenhout bevestigt dat Antwerpen heeft gewacht op dit decreet. Hij wijst erop dat het voorstel geen keuze impliceert tussen algemene en lokale maatregelen en dat de lage-emissiezone in Antwerpen een gebied met minstens 200.000 inwoners omvat en dus voldoende significant is.

Valerie Taeldeman is tevreden met het ontwerp van decreet maar wijst op de adviezen waarin aandacht wordt gevraagd voor de sociale impact van de maatregelen. Ze wil verder ook weten of de stad Antwerpen de opbrengsten van de lage-emissiezone zal gebruiken voor klimaat- en gezondheidsbeleid.

Gweny De Vroe is ook tevreden met het ontwerp zoals het voorligt. Ze stelt vast dat er veel belang werd gehecht aan het aspect privacy. Ze benadrukt dat er bijzondere aandacht moet worden besteed aan personen met een handicap zodat zij altijd toegang blijven hebben tot het centrum van de steden.

Caroline Bastiaens bevestigt dat Antwerpen op dit decreet heeft gewacht. Ze benadrukt eveneens dat de sociale impact van nabij moet worden gevolgd en vraagt ook bijzondere aandacht voor personen met een handicap.

Bart Nevens merkt op dat de maatregel wellicht zal leiden tot kostenbesparing voor het onderhoud van het historisch erfgoed.

Minister Schauvliege beseft dat de lage-emissiezone voldoende groot zal moeten zijn. Er is veel contact geweest met het buitenland om te leren uit hun ervaringen. Ze erkent dat het ontwerp vrij laat aan het Vlaams Parlement wordt voorgelegd, maar dat dit het gevolg is van de samenwerking met de federale overheid in verband met het nieuwe verkeersbord.

De minister beaamt dat rekening moet worden gehouden met de gevolgen voor prioritaire voertuigen en voor personen met een handicap.

Ze bevestigt dat de administratieve geldboetes terechtkomen bij de lokale besturen en ze gaat ervan uit dat die het geld goed zullen aanwenden.

Het in werking treden van de maatregel in de stad Antwerpen zal voor de nodige publiciteit bij de andere gemeenten zorgen, maar ook Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) zullen een rol spelen bij de communicatie.

Ludo Van Campenhout beaamt dat de opbrengsten gebruikt moeten worden voor duurzame maatregelen, zoals in Antwerpen de opbrengst van de parkeerretributies onder meer gebruikt wordt voor duurzame mobiliteitsmaatregelen zoals de stadsfiets.

Er waren twee amendementen, een amendement om het woord 'voertuiggegevens' te vervangen door het woord 'gegevens'. Het tweede amendement strekt ertoe het gebruik van de gegevens en de bewaartermijnen van de camera-beelden te beperken. Die mogen enkel worden gebruikt voor de controle van de lage-emissiezone.

Er was een consensuele sfeer in de commissie en het ontwerp van decreet is dan ook unaniem goedgekeurd. (*Applaus*)

De voorzitter: De heer Depoortere heeft het woord.

Ortwin Depoortere (Vlaams Belang): Voorzitter, dames en heren, het ontwerp van decreet betreffende lage-emissiezones legt inderdaad niets op, maar voorziet in de mogelijkheid voor gemeenten om op hun grondgebied een lage-emissiezone in te richten en de concrete modaliteiten zelf in te vullen. Ook het Vlaams Belang is vanzelfsprekend bekommerd om de negatieve impact van luchtverontreiniging op de gezondheid, waar in de eerste plaats kinderen, ouderen en zieken het slachtoffer van zijn.

Desalniettemin zal de Vlaams Belangfractie zich onthouden bij de stemming over dit ontwerp van decreet omdat we ook bekommerd zijn om de sociale gevolgen van de mogelijke invoering van lage-emissiezones in onze steden. Een derde van de wagens die niet aan de toegangscriteria voldoen – het zou ongeveer om 7 procent van het totale wagenpark gaan – behoort toe aan gezinnen of alleenstaanden met een inkomen van minder dan 2000 euro. Blijkbaar werd niet voldoende onderzocht in welke mate het voertuigenpark in de steden waar de lage-emissiezones allicht zullen worden ingevoerd, vervuilender is dan elders en hoeveel mensen er concreet getroffen kunnen worden door de maatregel. De sociale gevolgen van de invoering van een lage-emissiezone kunnen enorm zijn, vooral voor sociaal zwakkere inwoners.

Veel zal echter afhangen van de concrete uitvoeringsmodaliteiten waarover een gemeentelijke overheid beslist. Vlaams Belang zal lokaal bij voorstellen hierover afmeten of er voldoende rekening wordt gehouden met de mogelijke sociale gevolgen en of de nodige vrijstellingen of maatregelen worden opgenomen, in de eerste plaats voor mensen met een beperkte financiële draagkracht die gevestigd zijn in een dergelijke zone. Gezien de mogelijke sociale gevolgen van dit ontwerp van decreet zal de Vlaams Belangfractie zich onthouden.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): De Vlaams Belangfractie was niet aanwezig in de commissie bij de bespreking van dit ontwerp van decreet. We horen nu voor het eerst de mening van deze fractie. Mocht iemand van de fractie aanwezig zijn geweest tijdens de bespreking in de commissie, dan had die kunnen vernemen dat

de andere politieke fracties ook hun bezorgdheid hebben geuit over de sociale gevolgen en had die het antwoord van de minister gehoord. Elke stad of gemeente die een lage-emissiezone invoert, kan steeds werken met bepaalde uitzonderingen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik wil benadrukken dat het cruciaal is dat we die lage-emissiezones kunnen invoeren. Dit zal de luchtkwaliteit lokaal ten goede komen.

Er moet inderdaad aandacht zijn voor sociale gevolgen. Die bezorgdheid hebben alle fracties tijdens de bespreking uitdrukkelijk naar voren gebracht. Het is aan de lokale overheden om de sociale correcties en een flankerend beleid uit te werken. Er moeten goede alternatieven zijn voor iedereen.

In het ontwerp van decreet is opgenomen dat er uitzonderingen mogelijk zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld over prioritaire voertuigen of over mensen die zich op geen andere manier kunnen verplaatsen dan met de wagen.

Dit ontwerp van decreet biedt een evenwichtig kader dat kan worden ingevuld op basis van lokale inzichten door steden en gemeenten. Het is goed dat er rekening kan worden gehouden met de specifieke situatie van elke stad en gemeente.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 454/3)

– De artikelen 1 tot en met 14 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende diverse bepalingen inzake energie – 461 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 7

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen inzake energie.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Danen, verslaggever, heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, collega's, de commissie voor Leefmilieu, Ruimtelijke Ordening, Natuur, Energie en Dierenwelzijn besprak op 14 en 21 oktober 2015 het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen inzake energie. Ik zal u niet het hele verslag voorlezen. Ik zal proberen er op een korte en efficiënte manier de hoofdlijnen uit te halen.

We starten met de toelichting van de minister. Minister Turtelboom legt uit dat de Vlaamse Regering met dit ontwerp van decreet verschillende energieclausules van het Vlaams regeerakkoord uitvoert. De bijzondere wet van 6 januari 2014

over de zesde staatshervorming draagt immers bevoegdheden inzake energie van de federale staat naar de gewesten over, meer in het bijzonder de tarifaire bevoegdheden over de elektriciteit- en de gasdistributie. Stabiele distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas zijn essentieel voor de ontwikkeling van het Vlaamse Gewest. Vandaar ook het belang van dit ontwerp van decreet en van deze bespreking. Voor het opstellen van deze methodologie voert het decreet een procedure in van voorafgaand overleg tussen de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) en de distributienetbeheerders, wat hun inspraak moet garanderen. Dat was tot nu toe een pijnpunt. Voorts komen er een aantal beroepsmogelijkheden aan bod tegen beslissingen van de VREG, zetelend zoals in een kortgeding, wat een aantal voordelen met zich meebrengt. Tot slot is er ook een eigen tarifair stelsel voor de gesloten distributienetten.

Er werd lang gesproken over het gratis kilowattuur met ingang van 1 januari 2016. Daarover zo dadelijk meer.

Verder staat in het regeerakkoord ook het voornemen om een plafond op de solidarisering van de kosten voor hernieuwbare energie tussen de distributienetbeheerders op te heffen. Het ontwerp van decreet stelt voor dat te doen vanaf 2015, zodat nieuwe kosten volledig worden gesolidariseerd, en zodat burgers en kmo's en andere bedrijven die gelegen zijn in gebieden met veel groenestroomcertificaten daardoor niet worden gepenaliseerd.

Voorts worden nog een aantal noodzakelijke decretale aanpassingen doorgevoerd. U kunt daarover meer lezen in het verslag. Het is te technisch om dat nu ten gronde toe te lichten.

Verder diende de Vlaamse Regering met dit ontwerp van decreet ook zeven regeringsamendementen in. Deze amendementen vormen de eerste pijler van de aanpak van de groenestroomcertificaten, de groenestroomdoelstellingen en de certificatenoverschotten.

Door de ingrepen die door dit ontwerp van decreet en de amendementen worden bepaald, wordt het aantal voor te leggen certificaten voorspelbaarder. Er komt ook ruimte voor meer vrijstellingen voor energie-intensieve bedrijven, een extra vrijstelling voor de vrachtbehandeling van de havens en een plafondregeling.

Minister Turtelboom benadrukt nog hoezeer ze betreurt dat er amendementen nodig zijn. Het ware volgens haar sowieso beter geweest om vroeger in te grijpen. De overschotten zijn ontstaan omdat meer certificaten werden toegekend dan de quota voorzien.

Voor een gedetailleerde bespreking verwijs ik naar het verslag. De bespreking handelde in de eerste lezing over de afschaffing van het gratis kilowattuur, de hoogte van de vrijstelling, het ontbreken van adviezen van de SERV en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad), en ten slotte ook wie verantwoordelijk is voor de hoogte van de ontstane schuld.

Over het gratis kilowattuur waren er tussenkomsten van Rob Beenders, Johan Danen, Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy en Willem-Frederik Schiltz. De tegenstanders van de afschaffing vonden dat er te weinig motivering en becijfering was van de impact voor de gebruikers. De voorstanders van de afschaffing, leden van de meerderheid, zeiden wel voldoende motivatie te zien of argumenten te vinden in de diverse rapporten die daarover beschikbaar zijn.

De discussie ging ook nog over de hoogte van de vrijstellingen. Er werd gevraagd of het wel nuttig was om de energie-intensieve bedrijven een vrijstelling te geven zoals in het amendement wordt voorgesteld, waarbij de minister bevestigde dat het wel degelijk de bedoeling is en nodig was.

Ook de NMBS passeerde de revue, in die zin dat de NMBS tot dan toe als een energie-intensief bedrijf werd beschouwd, maar vanaf nu, als het ontwerp van decreet goedgekeurd wordt – als het tenminste wordt goedgekeurd –, zullen het allemaal aparte entiteiten zijn. Ze zullen minder kunnen genieten van een vrijstelling.

De discussie ging ook over het ontbreken van adviezen. Vooral de heer Danen stoorde zich aan het feit dat de SERV en de MINA-raad geen advies gaven over de amendementen.

Ten slotte was er discussie over de verantwoordelijkheid voor het ontstaan van de grote tekorten, met vooral tussenkomsten van minister Turtelboom en de heer Beenders.

Op het einde van het debat ging het vooral over het aantal algemene bepalingen van het energiebeleid. Andere elementen werden daar bij gesleurd. Wie daarvoor interesse heeft, kan het verslag lezen.

Daarna volgde de artikelsgewijze bespreking en stemming. U kunt de resultaten lezen in het verslag zelf. De meeste artikelen werden goedgekeurd met negen stemmen voor en drie stemmen tegen, behalve als het ging over de verhoging van de groenestroomquota. Een subamendement van de heren Schiltz, Gryffroy, Lantmeeters, Bothuyne en Vandaele en van mevrouw Taeldeman werd goedgekeurd met negen stemmen voor bij drie onthoudingen.

De heer Danen vroeg vervolgens om een tweede lezing, met als motivatie dat er geen advies van de SERV en de MINA-raad was gevraagd over de amendementen. Hij vond dat het nogal leek op haastwerk en dat er niet voldoende transparantie was.

De tweede lezing volgde. De discussie ging dan vooral over het feit dat de kosten onevenwichtig verdeeld zijn, over de onduidelijkheid van de quotaverhogingen op het aandeel groene stroom binnen de energiemix en over de hoogte van de vrijstellingen voor de energie-intensieve bedrijven.

Vervolgens werd de discussie afgerond en volgde er een artikelsgewijze bespreking en stemming met hetzelfde stemresultaat als bij de eerste lezing. Bij de eindstemming werd het ontwerp van decreet goedgekeurd met elf stemmen voor en drie stemmen tegen.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Beste collega's, minister, laat me starten met enkele positieve punten uit het ontwerp van decreet. Die zijn er ook wel. Het eerste punt is de aanpassing aan het decreet Intergemeentelijke Samenwerking. Deze artikelen maken het mogelijk voor gemeentes om binnen hun grondgebied slechts één distributienetbeheerder te hebben voor gas en elektriciteit. Nu is dat soms een versnipperde bevoegdheid. Uiteraard moet dit gedragen zijn door gemeente(n) en de opdrachthoudende verenigingen.

Het tweede positieve punt is de opheffing van het plafond op de solidarisering tussen distributienetbeheerders van de kosten voor hernieuwbare energie. Tot vandaag was de kost voor hernieuwbare energie op de factuur afhankelijk van de woonplaats en de hoeveelheid aanwezige hernieuwbare energie binnen het gebied van de distributienetbeheerder. Die onrechtvaardigheid wordt met dit ontwerp van decreet opgeheven. Dat is wat ons betreft alleszins een positieve evolutie.

Toch betekenen die beperkte positieve punten niet dat we van een geslaagd ontwerp van decreet kunnen spreken. Integendeel, wij hebben twee fundamentele

kritieken, die ik graag verder toelicht. Dit ontwerp van decreet maakt een opening naar een capaciteitstarief en schaft de gratis stroom voor elk Vlaams gezin af. En laat dat nu net het herverdelingsmechanisme zijn waarbij bedrijven mee betaalden voor de elektriciteitsfactuur van de gezinnen.

Deze Vlaamse Regering heeft bij de onderhandelingen van het Vlaamse regeerakkoord al beslist om voor elk Vlaams gezin de gratis stroom af te schaffen. Voor een gemiddeld gezin met een verbruik van 3500 kilowattuur betekent dat een extra kost van 90 euro. Tel dat bij de andere maatregelen, zoals de energiehelling, de verhoging van de btw van 6 naar 21 procent en de invoering van de vennootschapsbelasting, en je komt meteen aan een stijging van ongeveer 400 euro per jaar per Vlaams gezin.

Deze meerderheid schaft, als dit ontwerp van decreet straks wordt goedgekeurd, de gratis stroom met één pennentrek af. En wat geeft ze in de plaats? Niets. De Vlaamse gezinnen krijgen een verhoogde elektriciteitsfactuur in de bus. Voor de rest betekent deze beslissing geen enkele positieve evolutie.

Voor al de kwetsbare gezinnen zullen het hierdoor moeilijker krijgen. We vinden het dan ook jammer dat de discussie niet intellectueel gevoerd wordt en dat men zich blijft verschuilen achter gegoochel met sociale correcties. Geef toe, mensen die vandaag in energiearmoede leven, doet u echt geen plezier met een verhoogde energiefactuur en met het afschaffen van de gratis stroom. En gezinnen die vandaag maar net rondkomen en niet kunnen genieten van de sociale correcties, duwt u, als u dit ontwerp van decreet goedkeurt, recht in de energiearmoede.

U schaft de gratis stroom met één pennentrek af, zonder dat de effecten van de maatregel grondig zijn onderzocht. We hebben geen enkele becijferde impactanalyse gezien voor de verschillende gebruikersprofielen. In uw eigen beleidsbrief, minister, formuleert u wel de intentie om de armoedetoets toe te passen op die dossiers waarop een armoedetoets moet worden toegepast volgens het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA). Wij vinden het daarom echt jammer dat de tariefverhogingen van elektriciteit niet opgenomen werden in de lijst van het VAPA. Bij de waterfactuur is dat bijvoorbeeld wel gebeurd. Het had dus ook kunnen gebeuren voor de elektriciteitsfactuur.

Het had ook kunnen helpen als we argumenten kregen om ons ervan te overtuigen dat deze beslissing wel goed was. Maar vandaag ontbreken die argumenten en kunnen we niet anders dan vaststellen dat dit geen positieve maatregel is voor een heel grote groep van Vlaamse gezinnen.

Ook de opening naar een capaciteitstarief doet ons de wenkbrauwen fronsen. Aangezien het overgrote deel van de gezinnen hetzelfde aangesloten vermogen heeft, leidt een capaciteitstarief tot een forfaitarisering van een groot deel van de elektriciteitsfactuur. Dat levert dan wel inkomenszekerheid aan de distributienetbeheerders, maar het heeft ook een heel aantal duidelijke implicaties. Kunt u garanderen dat de invoering van een dergelijk tarief voor niemand gepaard zal gaan met een verhoging van de factuur? Ik twijfel er sterk aan dat die argumenten op tafel kunnen worden gelegd. Hoe lager het inkomen, hoe lager het verbruik en omgekeerd. Een vaste vergoeding, die budgetneutraal is voor de distributienetbeheerder, is nadelig voor die gezinnen die vandaag weinig verbruiken.

Dat zijn de twee bemerkingen die wij bij dit ontwerp van decreet maken. We willen daarmee aangeven dat wij zo meteen bij de stemming overtuigd zullen tegenstemmen. (*Applaus bij sp.a*)

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik was niet aanwezig in de commissie, maar ik denk niet dat dat een probleem vormt om hier een betoog te houden en ons stemgedrag te verklaren.

Ik heb uit het verslag begrepen dat de discussie ging over het afschaffen van het gratis kilowattuur. Er waren argumenten pro en argumenten contra, vooral dat het afschaffen van het gratis kilowattuur de meest kwetsbare groepen niet ten goede zou komen en dat de bedoelde sociale en ecologische doelstellingen er niet mee gehaald zouden worden.

De oppositie, ook mijn fractie, vindt dat de afschaffing van het gratis kilowattuur niet los mag worden gezien van allerlei heffingen. Het debat is gevoerd over het wegwerken van de historische schuld van de groenestroomcertificaten. De heer Beenders zei het zo-even ook al: voor een modaal gezin stijgt de elektriciteitsfactuur met ongeveer 400 euro jaarlijks. Vooral kwetsbare groepen die niet kunnen genieten van sociale tarieven zullen de grootste verliezers zijn van de afschaffing van het gratis kilowattuur.

Hier wordt geregeld gezwaaid met de stelling dat er sociale tarieven zijn voor de kwetsbaarste groepen. Maar dat zou er nog aan mankeren. Voor de verkiezingen maakten een aantal partijen er een punt van dat ze de werkende Vlaming zouden belonen en dat hij elke maand meer zou overhouden. Er wordt nu met het bedrag van 100 euro netto per maand meer gezwaaid. Maar als men alle lastenverhogingen – zoals deze in dit dossier – meetelt, dan zal die 100 euro niet volstaan. Het debat over het wegwerken van de historische schuld van de groenestroomcertificaten zal hier ongetwijfeld opnieuw aan bod komen, tijdens de bespreking van de begroting.

Mijn fractie zal een aantal amendementen van Groen steunen. Het decreet zelf zullen we afkeuren wegens de afschaffing van het gratis kilowattuur.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, collega's, dit decreet heeft veel weg van haastwerk. Dat is vooral zo omdat er geen impactanalyse is gebeurd. De gevolgen zijn onduidelijk. Ik zal de discussie in de commissie niet overdoen, maar het is zo dat bijvoorbeeld de verhoging van de quota – iets waar we op zich achter staan – zonder enig inzicht in de gevolgen ervan wordt beslist. Dat doet vragen rijzen. Men wil grote bedrijven een vrijstelling verlenen. Maar wat is de impact daarvan? Het zijn opnieuw de gewone gezinnen en de kmo's die de factuur zullen moeten betalen. Dit is overigens nog maar een begin. We zullen het decreet dus niet goedkeuren.

Het staat als een paal boven water dat gezinnen met kinderen de eerste slachtoffers zullen zijn van de afschaffing van het gratis kilowattuur. Voor hen is in heel weinig compensatie voorzien. Hun factuur zal stijgen. Voorts is het een vreemde kronkel dat de NMBS niet wordt gezien als een energie-intensief bedrijf, hoewel het een van de grootste energieverbruikers is. Alle meters van het bedrijf worden apart bekeken, waardoor de NMBS nu – maar ook binnenkort, wanneer we het over de energieheffing hebben – meer zal moeten betalen. Het bedrijf, en dus de gebruikers van het vervoersnet, zullen meer moeten betalen. Kortom, dit haastwerk voldoet niet.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, collega's, het is een mythe dat het gratis kilowattuur in de eerste plaats de grote, arme gezinnen ten goede komt. Vooral mensen die in een energiezuinig huis wonen en een laag verbruik hebben, voelen de voordelen ervan. Mensen die in een slecht geïsoleerde woning

leven en een hoog energieverbruik hebben, hebben in verhouding niet veel aan dat gratis kilowattuur. In die zin is het een mythe dat het gratis kilowattuur dé sociale maatregel bij uitstek is.

Deze Vlaamse Regering draagt de filosofie uit dat men niet alles gratis moet uitdelen, maar dat men ervoor moet zorgen dat de mensen hun energieverbruik verlagen, met energieleningen en het stimuleren van het isoleren van woningen. Het is een boutade, maar het enige kilowattuur dat gratis is, is het kilowattuur dat men niet verbruikt. Dat wil deze Vlaamse Regering realiseren: ervoor zorgen dat mensen minder verbruiken.

Ik verwijs naar het gehakketak over de grote bedrijven die zouden worden vrijgesteld. Deze regering zou de grote bedrijven cadeaus doen. Neen, deze regering zet op een financieel verantwoorde manier in op de stimulering van de economie. De energieprijzen in ons land voor bedrijven en kmo's liggen vele malen hoger dan in het buurland. Daarom is er in het regeerakkoord afgesproken om een energienorm in te voeren. Het is dus logisch dat een aanpassing van de tarieven in dezelfde filosofie gebeurt.

Een studie van EnergyVille heeft bovendien aangetoond, collega's, dat de gratis kilowattuur ongeveer de duurste is die in België wordt gekocht, omdat de vrije markt niet speelt en de leveranciers weten dat het 'van moetens' is. Dus drijven ze hun kostprijs op. Dat is geen verhaaltje, het is aangetoond door een wetenschappelijk instituut. Om die reden ondersteunt mijn fractie uiteraard met volle overtuiging de afschaffing van deze kilowattuur en de keuze om de doelstelling, waarbij we gezinnen uit de energiearmoede willen halen, te bereiken via een rist andere maatregelen.

Collega's, in het ontwerp van decreet staan ook zeer belangrijke en interessante andere punten, met name het vastleggen van de beleidslijnen die de VREG hanteert om de tarieven vast te stellen. Er is een stevig potje gebakkeleid over de rol van de regulator in het geheel van regelgeving. Sommige mensen vonden dat we de regulator proberen te muilkorven. Niets is minder waar. We hebben eenvoudigweg het federale model geadopteerd, waarbij de CREG, de federale regulator voor energie, zeer constructief samenwerkt met de netbeheerders. De problemen die zich de afgelopen maanden hebben voorgedaan met het zoeken naar een correcte en verstandige tariefmethodologie hebben getoond dat de regulator af en toe een beetje in het ijle zweeft. Om die reden hebben we ervoor gekozen om de regulator te respecteren in zijn onafhankelijkheid, maar wel te plaatsen binnen de realiteit die zowel politici als burgers dagelijks tegenkomen.

De heren Danen en Beenders hebben er al naar verwezen. Het ontwerp van decreet voorziet in een betere manier om de verrekening van groenestroomcertificaten te organiseren. In de aanloop zijn er artikelen opgedoken, waaruit bleek dat mensen in bepaalde regio's veel meer moesten bijdragen aan het groenestroomcertificatenverhaal dan andere. Dat zorgt voor extra wrevel en dreigt het draagvlak voor hernieuwbare energie te ondermijnen. Het ontwerp van decreet werkt die ongelijkheid weg en zorgt voor een solidarisering over het hele land van de bijdrage voor goede stroom.

Mijn fractie zal dus volmondig het ontwerp van decreet steunen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): We hebben enkele discussies in de commissie al tot in den treure gevoerd, maar blijkbaar zijn enkele collega's van de oppositiepartijen hardhorig. Ik wil het punt hier nog even maken. U wijst terecht op de positieve punten voor solidarisering en bijvoorbeeld het feit dat twee verschillende distributienetbeheerders beter niet operationeel zijn in één gemeente. Die

zaken werden in de vorige regering ook al gevraagd door onze fractie, maar werden toen tegengehouden door uw minister. We zijn blij dat we het nu zonder u wel kunnen realiseren.

In verband met de gratis kilowattuur herinner ik me de gesprekken in juni 2009, toen ik het voorstel heb gelanceerd. Als je vijf of zes jaar geleden aan de modale burger vroeg of die wist dat hij 100 kilowattuur gratis kreeg, kreeg je het antwoord dat hij dat niet wist. Ik zei dan: kijk eens op de factuur, daar staat het: 100 kilowattuur plus iets extra per gezinslid enzovoort. Het systeem kostte wel 105 miljoen euro. Wie betaalde die? De kmo's de helft, de gezinnen de andere helft. Vandaag beseffen de mensen nog niet dat het wordt verdeeld over alle laagspanningsklanten, om dat cadeau te kunnen geven. Men denkt dat het komt van de begroting of de belasting.

In 2009 opperde ik om de inkomsten van de taxatie van de gratis kilowattuur niet te herverdelen onder de gezinnen, maar om ze te hergebruiken om sociale woningen te renoveren met dubbel glas, isolatie en een condenserende gaswandketel. Ik had het toen uitgerekend: we konden op die manier 15.000 sociale woningen per jaar renoveren. Het antwoord van de sp.a-fractie toen tijdens de onderhandelingen – ik zie ze nog voor me zitten, onder meer de heer Tobback zat daar – was: "over my dead body, no pasarán, dit is voor ons een heilig huisje, het gratis beleid moet blijven!"

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): De heer Gryffroy is inderdaad heel eerlijk in zijn analyse van wat hij allemaal niet heeft binnengehaald tijdens allerlei onderhandelingen. Het zegt meer over hem dan over ons natuurlijk. (*Opmerkingen van Andries Gryffroy*)

Ik vind het bijzonder zwak, mijnheer Gryffroy, wat u allemaal vertelt. De vorige legislatuur hebben we een maatregel in stand gehouden waar 95 procent van de gezinnen een netto voordeel aan overhielden. En we hebben de budgetten verhoogd, en geen klein beetje, dat weet u ook en dat weet minister Homans ook, om de energierenovatie van sociale woningen te versnellen, meer dan ooit tevoren.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik zal u dan niet het lijstje geven van de zaken die ik toen wel heb binnengehaald, want u kunt dit niet weten, u zat toen niet mee aan tafel.

We gaan eventjes verder in de tijd. Op 3 februari 2012 publiceert de VREG een rapport van meer dan 50 pagina's over de zin en de onzin van de gratis kilowattuur. U kunt mij er niet van verdenken dat ik tegen de VREG aanschurk. Laat ons dit beschouwen als een onafhankelijk rapport door een onafhankelijke Vlaamse regulator.

In het rapport lees ik dat de financiering van de maatregel niet erg transparant is. Ik lees ook dat er heel wat achtergestelde gezinnen zijn die op elektriciteit verwarmen in hoofd- of bijverwarming, vaak in combinatie met slecht geïsoleerde woningen. Ook gebruiken ze vaak oude elektrische energievervlindende toestellen. Ze betalen fors mee in de factuur en ze zouden volgens de VREG meer gebaat zijn met het preventieve inzetten van middelen zoals via opstartende sociale dakisolatieprojecten. Dat was in 2012, ondertussen zijn die projecten uiteraard volop bezig.

De VREG zegt het dus zelf. En inderdaad, als we de cijfers opvragen bij de distributienetbeheerders, dan zien we dat degenen die in sociale energiearmoede leven, die een budgetmeter hebben of die het recht hebben op een sociaal tarief, slechts 5 procent minder verbruiken dan de modale gezinnen. Dat komt

eenvoudigweg doordat ze de middelen niet hebben om te investeren in isolatie en in nieuwe toestellen. Dat bevestigt de VREG.

In het rapport staat ook dat de maatregel weliswaar elk gezin in Vlaanderen bereikt, maar dat we moeten durven te erkennen dat sommige gezinnen meer dan andere nood hebben aan ondersteuning bij de betaling van de energiefactuur.

En wie heeft er dan het grootste voordeel bij de gratis kilowattuur? Ik ken mensen, tweeverdieners, die wonen in een halfopen bebouwing en die heel zuinig omspringen met hun elektriciteit, die een heel lage energierekening hebben en die na de aftrek van de gratis kilowattuur bijna geen euro betalen. Dat zijn niet de mensen die de gratis kilowattuur nodig hebben maar voor wie de gratis kilowattuur wordt afgeschaft.

En dan zijn er nog de mensen met de zonnepanelen. Zij mikken er soms op om op het einde van het jaar 500 kilowattuur netto verbruik hebben. Min de gratis kilowattuur, komen ze uit op nul. Ik zie dat u de wenkbrauwen fronst, mijnheer Vandenbroucke, maar dergelijke situaties doen zich heel concreet voor.

Rob Beenders (sp-a): Mijnheer Gryffroy, het siert u echt dat u hier een betoog houdt om de mensen niet in energiearmoede te duwen. Maar u staat blijkbaar toch nog altijd alleen, ook al zit u nu in de meerderheid, zowel Vlaams als federaal. Als u echte mensen niet in de energiearmoede wilt steken, waarom beslist u dan over al die andere maatregelen die de energiefactuur doen verhogen?

U focust zich nu op rapporten van 2012, dat siert u en dat mag u, maar ondertussen zijn we drie jaar verder. We stellen vast dat alleen al tijdens het afgelopen jaar de energiefactuur verhoogd is met 400 euro door beslissing die genomen zijn sinds wij niet meer mee aan tafel zitten.

U mag nu ineens heil zoeken in het afschaffen van gratis stroom omdat dit toch geen effect zou hebben, ondertussen verhoogt u wel de factuur met meer dan 300 euro, en soms tot soms 400 euro voor gezinnen, en zegt u dat mensen niet in energiearmoede komen omdat de gratis stroom wordt afgeschaft. Uw redenering klopt niet. U maakt enerzijds de stroomfactuur aanzienlijk duurder en anderzijds zegt u dat de gratis stroom geen effect heeft gehad. Uw verhaal hangt met haken en ogen aaneen. Ik volg u niet meer.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik denk dat u alleen staat. Zelfs uw collega-oppositiepartij gaat akkoord met de btw-verhoging van 6 naar 21 procent. Dat staat letterlijk te lezen in hun groen alternatief energieplan. Ik denk dus dat u veeleer alleen staat en dat u op een bepaald moment het bos door de bomen niet meer ziet.

Rob Beenders (sp-a): U zegt dat we alleen staan. Ik ben heel blij dat de collega's van de meerderheid uit Open Vld ons gesteund hebben om de btw op energie op 6 procent te houden. Dat hebben ze helaas niet kunnen binnenhalen, wellicht omdat uzelf en uw partij daaraan hebben vastgehouden. U mag hier een ideologische discussie voeren, maar neem uw verantwoordelijkheid en geef nu toch eens toe en leg dat ook maar uit dat u maatregelen neemt die niet leiden tot energietransitie, maar enkel tot energiefactuurverhogingen. Het zijn platte belastingverhogingen. Spreek dat toch gewoon uit en dan hebben we een andere discussie.

Johan Danen (Groen): Het is natuurlijk een en-enverhaal: het komt erop aan om ervoor te zorgen dat mensen die sociaal kwetsbaar zijn en mogelijk in slechte woningen gehuisvest zijn, minder met elektriciteit verwarmen en dat ze hun daken isoleren. Hoeveel sociale dakisolatieprojecten zijn er gerealiseerd? De

isolatiepremies, waar het vorige week over ging, kennen nu kortstondig een boom, maar wat komt daarna? U stort de mensen in onzekerheid. Ze weten niet waar ze aan toe zijn. Dat zorgt ervoor dat mensen wachten met renoveren en isoleren. Dat is een gigantisch probleem. Meer nog, ik vind het heel vreemd dat u hier komt zeggen dat we bezorgd moeten zijn om mensen die veel energie verbruiken met elektrische verwarming, maar als ik naar de energieheffing kijk, zie ik dat juist die mensen extra getroffen worden: hoe gaat u dat rijmen met wat u daarvoor verkondigde?

Andries Gryffroy (N-VA): De juiste cijfers van de dakisolatieprogramma's moet ik op de website opzoeken voor ik ze u kan meegeven, en ze zitten ook in mijn boekentas.

Wat de btw-verlaging betreft, weet u zeer goed dat de heer Vande Lanotte in de vorige Federale Regering pleitte voor twee zaken om geen indexsprong te moeten doorvoeren, waarvan hij op voorhand wist dat ze totaal onhoudbaar waren. Om te kunnen werken aan de indexkorf heeft hij de btw verlaagd van 21 naar 6 procent en heeft hij de schulden die werden opgebouwd bij de distributienetbeheerders niet doorgerekend in de tarieven, maar werden ze gedurende drie jaar bevroren. Schuldig verzuim noem ik dat, want hij wist zeer goed dat hij de volgende keer geen minister meer zou zijn en dat wij dan inderdaad de zure appel zouden moeten doorbijten. U moet ons niet komen vertellen wat er moet gebeuren; jullie hebben nagelaten in het verleden een correct beleid te voeren.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega Beenders, u doet wat u zo vaak doet: u gooit alle cijfers op een hoopje, u schudt er eens mee en giet er een rode saus over en dan denkt u dat u een magisch recept hebt ontdekt. Zo werkt het natuurlijk niet. Van twee zaken één: deze tariefaanpassingen zijn zeer duidelijk en geven aan welke problemen uit het verleden ermee worden opgelost. Eigenlijk is uw filosofie: u verhoogt de factuur en het gratis kilowattuur dat kan er ook nog bovenop. Het is niet omdat het probleem al zo kolossaal is dat u het nog gargantuesker moet maken. Het gratis kilowattuur heeft een pervers effect en zorgt voor een nog grotere stijging van de elektriciteitstarieven voor kwetsbare gezinnen. Dat staat zwart op wit te lezen in de studies van EnergyVille. U kunt hierover nog veel mist spuien, maar dit is een rotte kies die we met dit decreet hebben uitgetrokken.

Rob Beenders (sp.a): U noemt dat cijfers op een hoop gooien, maar als de elektriciteitsfactuur binnenkomt, staan de maatregelen die jullie genomen hebben, ook wel onder elkaar. Als die worden opgeteld, zullen de tarieven voor heel wat gezinnen stijgen. Ik gooi de cijfers niet door elkaar, ik tel ze gewoon op. Blijkbaar doen jullie dat niet. Als jullie de tarieven eens hadden opgeteld, dan zouden jullie gezien hebben dat geen enkele groep een factuur krijgt die lager is: voor iedereen stijgt de factuur.

Waar zit dan het probleem? De mensen die vandaag buiten de sociale correcties vallen, gaan nu in de problemen komen. Die gaat u net in de energiearmoede duwen. Overtuig mij dat de factuur naar beneden gaat doordat gratis stroom wordt afgeschaft, maar wees dan ook eerlijk en neem de andere maatregelen die u hebt genomen erbij, want de Vlaamse gezinnen krijgen de totaalfactuur.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mijnheer Beenders, die maatregelen die we moeten nemen en waardoor de energiefactuur stijgt, die moeten we nemen. Daarnaast is er een discussie over het gratis kilowattuur. Het is niet omdat we langs de ene kant een maatregel moeten nemen, dat dit dan maar het excuus moet zijn om die andere maatregel op dezelfde, moeilijke manier te nemen door er nog maar bovenop te passen. Natuurlijk daalt de netto-factuur niet. Denkt u nu echt dat een liberaal die facturen niet graag zou willen verlagen? Natuurlijk willen we dat, maar dat kunnen we niet.

Het enige wat ik u zeg, is: wij weigeren om die factuur nog te verhogen door de maatregel van het gratis kilowattuur te vervangen door onder andere dakisolatie-projecten. U heb gevraagd naar cijfers. In 2014 werden er voor 1.200.000 euro premies uitgekeerd aan dakisolatie. Zo'n 700 gezinnen hebben daarmee een degelijke isolatie op hun dak gekregen. De minister heeft ook al in de commissie aangekondigd dat de maatregel nog op kruissnelheid moet komen. Dat cijfer zal de komende jaren dus alleen nog maar toenemen.

Johan Danen (Groen): U pleit voor energie-efficiëntie. Wij doen dat natuurlijk ook. Maar als ik dan zie hoeveel er maar in de begroting is ingeschreven om dat te realiseren, is dat heel beperkt. Ik merk ook dat er heel vaak een beroep wordt gedaan op lokale besturen, OCMW's en stadsbesturen, die u met uw regering sowieso uitkleedt. Ik vraag me af hoeveel daken u bijkomend zult kunnen isoleren met die beperkte middelen. Het is het ene of het andere. Het is te gemakkelijk om te zeggen dat we moeten inzetten op energie-efficiëntie zonder daar doortastende maatregelen rond te nemen.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, er wordt hier inderdaad heel veel op een hoopje gegooid. Het is natuurlijk ook absoluut de bedoeling van de oppositie om voldoende mist te spuien en op die manier haar eigen verantwoordelijkheid uit de weg te gaan. We hebben niet langer dan vorige week tijdens de plenaire vergadering een discussie gehad over de spectaculaire stijging van het aantal energiepremies die werden aangevraagd. We zijn van 25 procent niet-geïsoleerde daken naar 18 procent gegaan. We gaan nog sneller moeten vooruitgaan. Dat is de reden waarom we deze week ook met overleg zijn gestart over de energiepremies. Maar hier manifest zeggen dat de energiepremies niet meer werken, dat het komt door de onzekerheid op het terrein, dat is 'zever in pakskes'. Wie dat zegt, kent de cijfers niet of wil de cijfers niet kennen, die wil de statistieken niet bekijken. Het tegendeel wordt bewezen.

Laat ons kijken naar het absolute succes van de energieleningen. Ik denk dat we hier mogen tonen hoe Vlaanderen zijn meerwaarde bewijst. Op het moment dat de energielening een Vlaamse bevoegdheid werd, op 1 januari 2015, waren maar 12 miljoen euro van de 15 miljoen euro aan middelen opgebruikt. Eind dit jaar zullen we al aan 30 miljoen euro zitten die volledig zijn opgebruikt. De Vlaamse Regering voorziet voor volgend jaar – we hebben nog deze morgen het debat daarover in commissie gehad – in 55 miljoen euro. Op een periode van één jaar tijd, of beter gezegd tien en een halve maand tijd, is dat dus maal drie.

Wie zegt dat de gratis kilowattuur bijzonder sociaal is, die moet me eens uitleggen waarom de gratis kilowattuur de duurste kilowattuur zijn die je moet betalen omdat er geen vraag en aanbod is, die moet me eens uitleggen wat er sociaal is aan het feit dat iemand die zonnepanelen heeft op zijn dak gebruik kan maken van de laatste kilowattuur die er zijn. Een groene en een rode partij, die het ecologische altijd in woorden heel veel belijden, niet in daden, maar wel in woorden, moeten toch eens zeggen dat bij een schaars goed, iets gratis wordt gegeven. Je moet dus niet letten op je verbruik, je moet niet besparen, je moet niet isoleren, want je hebt het toch gratis. Nu moet je me eens zeggen wat daarvan de ecologische, de milieucomponent is.

Bovendien bestaat gratis niet. Het werd betaald door de grootverbruikers, het werd betaald door de kmo's, het werd betaald door de kleine ondernemingen. Dus, uw ontroerende tussenkomsten van vandaag zijn tussenkomsten die gebaseerd zijn op foute cijfers. Je hebt het rapport van Energy Bill, je hebt het verslag van de VREG daarover: die zijn allemaal duidelijk. Het is een duur systeem, een abnormaal duur systeem dat door grootverbruikers en kleine kmo's

wordt betaald, dat niet aanzet tot energie-efficiëntie, dat voor grote overhead-kosten zorgt en dat bovendien als absoluut pervers effect heeft dat de zonnepaneleneigenaars gratis kilowatturen hebben. Echt waar, ik heb de clou van jullie tussenkomsten niet.

Johan Danen (Groen): Minister, ik denk dat ú de mensen niet begrijpt. Steeds meer componenten van de energiefactuur worden vast, steeds minder componenten worden variabel, dus de incentive om energie-efficiënt te zijn ontbreekt volledig. Meer nog, binnenkort komt het capaciteitstarief eraan. Dan zullen mensen nog minder worden gestimuleerd om aan energiebesparing te doen. U zegt niet te begrijpen dat ik voor een gratis kilowattuur pleit. Wel, ik zal het u uitleggen: er is niemand die maar dat aandeel aan energie gebruikt. Iedereen gebruikt meer dan die 100, 200, 300 kilowattuur, naargelang hoeveel mensen een gezin telt. Dat is dus eigenlijk een progressief tarief. Eerst is er een klein stukje gratis en dan beginnen de kosten te lopen. Dat is de enige juiste manier waarop je aan energiesensibilisatie kunt doen en mensen kunt stimuleren om energie-efficiënte toestellen te kopen. Dat is de enige waarheid en dat is ook waar wij voor staan: zorg ervoor dat de factuur van mensen progressief loopt, en niet, zoals nu, met een heel groot stuk vast en een heel klein stuk variabel. Dat is immers het grote probleem waar u voor staat.

Rob Beenders (sp.a): Minister, als u zo overtuigd bent van uw gelijk, waarom hebt u dan geen armoedetoets uitgevoerd? Waarom bent u niet ingegaan op onze vraag om een impactanalyse voor alle verbruikersprofielen te laten berekenen? Dan hadden we vandaag een impactanalyse, en cijfers op tafel om de discussie ten minste eerlijk te voeren. U gebruikt nu een rapport van 2012. U weet dat de elektriciteitsfactuur er sinds 2012 totaal anders uitziet. We zouden op een heel andere manier de discussie hebben kunnen voeren in de commissie en in het parlement. U hebt gelijk dat gratis niet bestaat: niet voor de gezinnen, maar blijkbaar wel voor de dertig grootste vissen in dit land, die voor u geen euro moeten betalen om de energieheffing te financieren. *(Applaus bij sp.a)*

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, ik vind dat we deze namiddag een grote vooruitgang hebben geboekt in het Vlaams Parlement: sp.a heeft gezegd dat gratis niet bestaat. Ik neem daar akte van. *(Opmerkingen van Bart Van Malderen)*

De voorzitter: Mijnheer Van Malderen, vraagt u het woord? Het lijkt me beter dat u dat hardop zegt. Dat is ook beter voor uw geestesgesteldheid.

Bart Van Malderen (sp.a): Daar is alles oké mee. Ik maak me meer zorgen over de factuur van de mensen, en met name zij die het elke maand moeilijk hebben om rond te komen. Ik stel vast dat deze minister verzaakt aan een decretale plicht, met name het uitvoeren van een armoedetoets op alle domeinen waar dat nodig is. Dat staat in het regeerakkoord. Dat staat in beleidsnota's. Minister, het is echter vooral ook een decreet dat men hier gewoon naast zich neerlegt, waarvan akte.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil toch nog even het volgende vragen aan de sp.a. Al u nu zo goed kunt uitleggen wat er allemaal op de factuur zou moeten staan om aan de mensen duidelijk te maken welke prijsverhogingen erbij komen, waarom hebt u er in het verleden nooit voor gezorgd dat op de factuur ook duidelijk werd gezet hoeveel de schuld was? Dan zou ook iedere burger hebben begrepen dat schuld niet zomaar verdwijnt. Die is er niet vanzelf gekomen en die kan ook niet zomaar vanzelf verdwijnen. Met andere woorden, dat we nu maatregelen moeten nemen, kunt u ons eigenlijk niet kwalijk nemen. We zorgen er ook voor dat die maatregelen efficiënt zijn. Ik blijf erbij: het gratis kilowattuur is geen cadeau voor de mensen. Men moet werken aan energie-efficiëntie. U kunt zeggen dat dit maar

een rapport van 2012 is. Dat klopt, maar ik heb geen recentere rapporten gezien van de VREG. Dat betekent dus dat dit rapport nog altijd geldig is. Ik pleit daar al vijf, zes jaar voor, en nog wordt er niet naar geluisterd. Men blijft nog steeds gratis uitdelen. Trouwens, 70 procent van de gezinnen die zijn ondervraagd over het gebruik van het gratis kilowattuur, zeggen zelf dat ze daardoor niet meer of niet minder verbruiken. Dat betekent nogmaals dat dat gratis kilowattuur totaal geen effect heeft op de energie-efficiëntie, zoals gesteld.

U werkt graag met cijfers. Ik heb ook cijfers. Ik ken ze zelfs uit het hoofd. Aan premies voor energie-efficiëntie wordt 65 miljoen euro per jaar uitgegeven: 6 procent wordt opgenomen door de bedrijven, 94 procent door de gezinnen, maar de bedrijven betalen 30 procent van die 65 miljoen euro, de gezinnen 70 procent. Met betrekking tot het gratis kilowattuur gaat het om 105 miljoen euro: 50 procent voor de bedrijven, 50 procent voor de gezinnen. Als u dan niet begrijpt dat gratis wel moet worden betaald, of dat premies ook worden betaald... 65 miljoen euro is wel niet weinig.

En trouwens, mijnheer Beenders, blijkbaar heeft uw collega van Groen er geen probleem mee dat de btw in zijn eigen groen alternatief energieplan van 6 naar 21 procent gaat.

Rob Beenders (sp·a): Mijnheer Gryffroy, ik dank u voor uw cijfers over de uitbetaling van de energieprijzen. Maar misschien moet u ze dan toch correct weergeven, want ik ken ze ook uit het hoofd.

De vorige regering deed ook moeite om die premies uit te betalen en trok 50 miljoen euro eigen middelen uit om ervoor te zorgen dat niet alleen de bedrijven en de Vlaamse gezinnen die premies moesten betalen. Als u dus de opsomming maakt van wie allemaal die energieprijzen betaalt, geef dan ook het goede voorbeeld van de vorige legislatuur, waarbij de overheid tenminste de inspanningen deed om met eigen middelen de energiefactuur te doen dalen. Dat doet deze regering trouwens niet meer.

Minister Annemie Turtelboom: Ik wil heel graag een volledig lijstje opstellen van alle maatregelen die de vorige legislatuur heeft genomen. Ik wil ook een balans maken van de impact op de factuur in de minnen en plussen. Ik weet waar we zullen uitkomen: het zal een dikke vette min zijn, op basis van de beslissingen van de vorige legislatuur!

Rob Beenders (sp·a): U had beter een analyse gemaakt van de maatregelen die u zelf neemt, want daarvoor bent u verantwoordelijk. *(Opmerkingen van minister Annemie Turtelboom)*

Andries Gryffroy (N-VA): Er werd ook nog een puntje aangekaart over het capaciteitstarief. Men heeft inderdaad aan de VREG gevraagd om via de richtsnoeren het capaciteitstarief te bestuderen. We hopen dat we daarmee van start kunnen gaan vanaf 1 januari 2018. Dit wordt onterecht afgedaan als een asociale maatregel. Waarom is dat onterecht? Vindt u het normaal dat iemand die het niet breed heeft en op een appartement woont met wat elektrische bijverwarming evenveel verbruikt als iemand die mooi woont en zonnepanelen heeft? Vindt u het normaal dat ze beiden evenveel betalen, terwijl diegene in het appartement een kleine aansluiting nodig heeft en de andere een zwaardere? Het is dan toch maar logisch dat diegene die de zware aansluiting nodig heeft, ook duurder kost aan het net. Als u er dus voor wilt zorgen dat de mensen die een kleine aansluiting nodig hebben in de toekomst wat minder zullen moeten betalen, vind ik dat juist een sociale maatregel.

Als je het alternatief energieplan van Groen leest, merk je dat er niet meer wordt gesproken over de energienorm voor grote bedrijven. Er wordt plots niets meer

over gezegd dat wij de grote bedrijven dubbel zoveel betalen als in de naburige landen. Dat is plots niet meer belangrijk. U wilt het verdelen over wat voor u de sterke schouders zijn. Dat is wat ik altijd heb gedacht van Groen: het zijn watermeloenen, mooi groen aan de buitenkant, maar donkerrood aan de binnenkant.

Rob Beenders (sp·a): Mijnheer Gryffroy, u vraagt ons of iets logisch en sociaal is. Ik zal u ook een vraag stellen. Vindt u het logisch en sociaal dat een alleenstaande die in een appartement woont met drie andere appartementsbewoners twee keer de energieheffing moet betalen? Vindt u het logisch en sociaal dat een alleenstaande evenveel of zelfs tientallen, honderden keren meer betaalt per kilowattuur dan bedrijven of de grote vissen?

Komaan, als u een discussie wilt voeren over wat logisch en sociaal is, voer ze dan correct en helemaal en focus niet alleen op die gratis stroom. Misschien is uw geheugenverlies selectief, maar u vergeet dat u zoveel meer maatregelen hebt genomen die de factuur hebben verhoogd voor de Vlaamse gezinnen. Het enige dat nog zou helpen om de factuur netto te doen verlagen, was nu eenmaal die gratis stroom. En daar zegt deze meerderheid nu ook 'foert' tegen.

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Beenders, ik zal u correct antwoorden op de twee vragen.

Ten eerste heb ik inderdaad gezien dat het van jullie kant kwam. In een appartementsgebouw met twee appartementen betaalt een appartementsbewoner 100 euro en daarnaast nog eens 50 euro, namelijk 100 euro gedeeld door twee. Ik vraag iedereen hier: hoeveel appartementsgebouwen van twee appartementen kent u waar er ook een gemeenschappelijke teller is voor de traphal? In de praktijk is het meestal zo dat men in een gebouw met zes tot acht appartementen, afhankelijk van het feit of er al dan niet een liftinstallatie is, niet de gemeenschappelijke delen op een gemeenschappelijke teller zet, maar dat die bijvoorbeeld bij een of ander appartement mee worden opgenomen. Met andere woorden: stop ermee te zeggen dat het dubbele moet worden betaald, want die berekening is niet correct.

Vervolgens de alleenstaanden. Ik heb de cijfers opgevraagd. Men heeft in de kranten en de media lang gesproken over de 600 kilowattuur. Vanwaar komt die 600 kilowattuur? Op de VREG-site zie je een aantal stappen: 600 kilowattuur, nog een paar, en dan komt men op 3500. Dat is een monitoring vanuit Europa. Vanuit Europa heeft men gezegd dat men een aantal barema's zal maken waarop de energieleveranciers om de zes maanden hun prijzen moeten simuleren. Dat wordt doorgestuurd naar Eurostat, dat dan de berekening kan maken van de verschillende landen over hoe het zit met hun tarifiering.

Er staat ook bij dat het verbruik in Vlaanderen over het algemeen veel hoger ligt. Ik ben dat gaan opvragen bij de distributienetbeheerders. Je ziet dan dat een alleenstaande een gemiddeld verbruik heeft tussen 2500 en 2900 kilowattuur. Dat is dus heel ver van de 600 kilowattuur. Dat is ook logisch, want een alleenstaande, bijvoorbeeld een gepensioneerde, heeft vermoedelijk een heel ander levenspatroon dan bijvoorbeeld een koppel tweeverdieners met twee kinderen die naar school gaan. Die alleenstaande zal waarschijnlijk veel thuis zijn, dus het licht is vaker aan, hij kijkt meer naar de televisie enzovoort. Zeggen dat het voor een alleenstaande 600 kilowattuur is en dat die dus dubbel zo zwaar gestraft wordt, is niet correct, want de cijfers spreken dat tegen.

Johan Danen (Groen): Mijnheer Gryffroy, als u het met iets niet eens bent, zegt u dat het niet correct is. Misschien hebben we gewoon een andere mening, dat zou toch ook kunnen? Noch u, noch ik, heeft de enige echte waarheid in pacht.

Andries Gryffroy (N-VA): Daarmee ga ik akkoord: ik heb een andere mening.

Johan Danen (Groen): Als het gaat over de vrijstellingen, zeggen wij nergens dat grote bedrijven geen vrijstellingen kunnen krijgen. Wij zeggen wel: behoud voorlopig de oude vrijstellingen en doe een impactanalyse, en dan zullen we verder zien. Dat is wat wij zeggen. Daarover gaan we zo meteen een amendement indienen.

Het capaciteitstarief – daar gaat de discussie vandaag niet over, maar u begint er wel over – zal als gevolg hebben dat mensen nog meer vaste componenten in hun factuur gaan hebben. Het gevolg zal zijn dat de incentive om aan energiebesparing te doen, helemaal verdwijnt. Men creëert het omgekeerde van wat men beoogt. Ik vrees dat we zullen achterblijven met huishoudens en bedrijven die veel gaan verbruiken. Waarom zouden ze minder verbruiken? Het brengt hun toch weinig op, want de regering zorgt voor vaste kosten en heel weinig variabele kosten in de factuur. Daar moeten we iets aan doen. Daar wachten de mensen op. Dat is wat de mensen van u verwachten.

Andries Gryffroy (N-VA): Collega Danen, wat uw eerste punt betreft, ga ik voor 100 procent akkoord: wij delen inderdaad niet dezelfde visie. Dat klopt. Het is ook mijn recht om mijn visie te verdedigen, zoals ook u uw visie verdedigt. Die is niet dezelfde, dat klopt.

Als u het hebt over de impactanalyse, dan denk ik: we hebben toch al veel zitten bestuderen? Gaan we dat nog eens een jaar uitstellen? Dan groeit die schuld maar aan. Neen, wij waren zelfs vragende partij om het vroeger van start te laten gaan.

Wat betreft het capaciteitstarief: als u een analoge telefoonlijn bij u thuis aanvraagt, afhankelijk van het type aansluiting dat u wenst, zult u ook meer betalen, ten eerste voor de aansluiting en ten tweede voor de vaste vergoeding. Het is normaal dat u in functie van uw vaste aansluiting een bepaalde vaste vergoeding zult betalen in de toekomst. Hoe kleiner die is, hoe goedkoper. Hoe zwaarder die is, hoe duurder. Dat is juist een sociale maatregel. Dat is uiteraard mijn visie.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, het is belangrijk dat u goed begrijpt wat hier vandaag voorligt, onder andere dat capaciteitstarief, en dat moeten we misschien even toelichten.

Zoals de heer Gryffroy zegt, betaal je nu alleen op het verbruik. Dat wil zeggen dat de netbeheerders, Eandis en Infrax, een enorme kabel tot aan uw deur moeten leggen en dat je daarmee te allen tijde een verbruik kunt hebben waar je bijna een kleine elektrische hoogoven op kunt aansluiten. Zij hebben de verplichting, wanneer u dat wilt, wanneer u in de winter uw zwembad wilt verwarmen, tegelijkertijd uw huis vol elektrische kacheltjes wilt zetten, nog een paar elektrische douches wilt zetten en een restaurant met elektrische vuren wilt uitbaten, om dat instant te kunnen leveren. Het kost enorm veel aan de netbeheerders om altijd in die capaciteit te voorzien.

Wie denkt u dat dat betaalt? Dat zijn wij allemaal, ook de mensen die het moeilijk hebben. Wat deze maatregel beoogt, is niet gewoon de betaling op verbruik afschaffen, maar zoeken naar een evenwicht waarin ook de kosten om in een bepaald debiet, een bepaalde dikte van kabel te voorzien, gereflecteerd worden.

U zegt dat u wilt besparen op uw factuur omdat u minder gaat verbruiken, maar u kunt ook besparen door minder capaciteit aan te vragen. U kunt dus dubbel besparen op de distributietarieven.

Collega's van de oppositie, het capaciteitstarief, de afschaffing van het gratis kilowattuur, een evenwichtige verdeling tussen gezinnen en bedrijven waarbij

bedrijven in procenten misschien wat voordeel krijgen maar nog altijd de bulk van de energiekosten dragen, en het inzetten op extra isolatiemaatregelen: dit alles is voor mij een zeer coherent energiebeleid. Het is niet uw visie en dat is prima, maar het is wel onze visie. Het is een visie waarbij we minder uitdelen, minder zaken onder de mat wegmoffelen maar waarbij we duidelijk aantonen hoeveel het hernieuwbare-energiebeleid kost. Wij blijven daarop inzetten, maar de mensen mogen wel weten wat het kost.

Om de impact van het gratisbeleid uit het verleden weg te werken, moeten we een aantal kosten bij de mensen leggen, maar we maken hen sterker om die kosten te vermijden door hun verbruik te beperken en door meer in te zetten op isolatie. U mag daarover van mening verschillen, maar dit is de visie die achter dit ontwerp van decreet zit. Om die reden denk ik dat het parlement dit ontwerp moet goedkeuren.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Wij vinden dit ontwerp van decreet een belangrijke stap vooruit in ons energiebeleid. Het zorgt voor een nieuwe stabiele rechtsbasis voor de energietarieven met onder andere die solidaire doorrekening van de kosten voor groene stroom, maar zorgt ook voor meer transparantie. Met een tweejaarlijkse doorrekening door het Rekenhof vermijden we dat er opnieuw grote verdwijntrucs worden toegepast in ons Vlaams energiebeleid.

De discussie over het gratis kilowattuur wil ik niet heropenen, maar ik wil de absurditeit van de maatregel nog eens onderlijnen door erop te wijzen dat elk jaar opnieuw vele tienduizenden euro's werden gespendeerd, niet om de stroom goedkoper te maken en een sociaal beleid te voeren inzake energie, maar om de maatregel voldoende bekendheid te geven. Jaarlijks moesten er campagnes worden gevoerd door de leveranciers, opgelegd door de Vlaamse overheid, om de bekendheid van het gratis kilowattuur voldoende hoog te houden. Jaarlijks werden met belastinggeld enquêtes gefinancierd om die bekendheid te meten. Wat ons betreft, is dat een absurd verhaal dat zo snel mogelijk moest eindigen.

Wat de vrijstellingen voor grote bedrijven betreft zoals die door de oppositie worden genoemd, wil ik erop wijzen dat dit geen vrijstellingen zijn voor grote bedrijven maar voor energie-intensieve bedrijven. Dat is een heel belangrijke nuance. Dit is geen beleid waarbij grote vissen worden vrijgesteld, dit is een beleid waarbij we bedrijven in staat stellen om ook in de toekomst jobs voor onze gezinnen te garanderen. Dat gaat niet alleen over heel grote bedrijven maar vaak ook over energie-intensieve kmo's, bijvoorbeeld in de voedingsindustrie, in de chemie enzovoort. Voor deze meerderheid zijn die jobs het allerbelangrijkste, die jobs willen wij vrijwaren. Vandaar dat die vrijstellingen effectief nodig zijn.

De NMBS had in het verleden inderdaad een uitzonderingspositie. Wij zien echter geen reden waarom de NMBS anders zou moeten worden behandeld dan andere grote energie-intensieve bedrijven in Vlaanderen. Op dat vlak maken wij hier geen fout, integendeel.

Dit ontwerp van decreet mag niet los worden gezien van het energiebeleid dat in Vlaanderen wordt uitgetekend. Dit ontwerp van decreet sluit aan bij een beleid waarin versterkt wordt ingezet op het aanpakken van energiearmoede aan de bron. We rekenen op u, minister, om met een sterk energiearmoedeplan voor de dag te komen, met een versterking van het rechtsbeleid en met premies die worden herzien voor gezinnen en voor bedrijven, om tot het laatste huis in Vlaanderen energiezuinig te maken. We rekenen ook op u om het sociaal vangnet dat uniek is in het energiebeleid in vergelijking met andere Europese landen, in stand te houden en sterk genoeg te maken zodat letterlijk niemand in de kou komt te staan.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, ik heb het meeste al gezegd. Het grote debat gaat over de afschaffing van het gratis kilowattuur. Er zijn heel veel rapporten die zeggen dat het een inefficiënte maatregel betreft die niet gratis is, die mensen niet stimuleert om duurzaam om te gaan met hun energieverbruik en die grootverbruikers extra belast om iemand die zonnepanelen heeft gratis kilowattuur te geven. Het is een niet-transparante maatregel met gevolgen die haaks staan op de bedoelingen waarvoor ze in het leven is geroepen. Ze wordt verrekend in de factuur, maar via een totaal andere weg en heeft op die manier heel wat perverse effecten.

Daarnaast neemt de Vlaamse Regering heel wat maatregelen om mensen te stimuleren om energie-efficiënte maatregelen te nemen, zoals premies, energieleningen, energiescans, audits, en er komt nog een stevig energiearmoedeplan. Deze maatregel is legitiem en zorgt ervoor dat er propere en transparante rekeningen en facturen zijn en dat iedereen exact weet waarvoor hij of zij betaalt.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 461/6)

– *De artikelen 1 tot en met 22 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement tot schrapping van artikel 23. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 461/7)

De stemming over het artikel wordt aangehouden.

– *Artikel 24 wordt zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement tot schrapping van artikel 25. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 461/7)

De stemming over het artikel wordt aangehouden.

Er is een amendement tot invoeging van een artikel 25/1. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 461/7)

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

– *De artikelen 26 tot en met 28 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er zijn amendementen op artikel 29. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 461/7)

De stemmingen over de amendementen en over het artikel worden aangehouden.

Er is een amendement tot schrapping van artikel 30. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 461/7)

De stemming over het artikel wordt aangehouden.

– *De artikelen 31 tot en met 51 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de handels-overeenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Colombia en Peru, anderzijds, ondertekend te Brussel op 26 juni 2012 – 488 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2

Voorstel tot verdaging

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Wouter Vanbesien bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Voorzitter, ik vraag om de bespreking en de stemming uit te stellen. Het probleem met dit vrijhandelsakkoord is dat er zowel in Peru als Colombia problemen zijn met het respecteren van de arbeids- en mensenrechten. Er is wel opgenomen dat die schending niet meer mag, maar er staat geen afdwingbare clausule in. Er staan geen sancties ingeschreven als Peru of Colombia dit niet volgt.

Het federale niveau moet dit ook ratificeren. Momenteel is er in de Kamer een debat bezig of dat men geen rapporterings- en monitoringssysteem zou opzetten in verband met de arbeids- en mensenrechtensituatie in beide landen. Een conclusie daar kan ook een impact hebben op de bespreking hier. Daarom vraag ik of we de bespreking in dit parlement niet even moeten uitstellen.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): Ik steun de vraag van de heer Vanbesien. Ik heb vernomen dat er op federaal niveau ondertussen is overgegaan tot de stemming, maar ik weet niet wat inhoudelijk is besproken. De monitoring van de mensenrechten is en blijft een groot pijnpunt in dit akkoord. We hebben dit op Vlaams niveau afgesloten zonder diep in debat te gaan. Ik volg de vraag van de heer Vanbesien. De stand van zaken met betrekking tot de mensenrechten en arbeidsvoorwaarden is nog niet duidelijk. Dat is ook de reden waarom ze minister Reynders hebben weggestuurd om naar het monitoringsysteem te kijken. Ik heb er momenteel geen zicht op wat is besproken.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, ik begrijp de vraag. In de Kamercommissie heeft niet alleen een stemming plaatsgevonden, maar is er ook veel meer duidelijkheid gekomen over het monitoringsysteem dat minister Reynders heeft toegezegd. Ik was van plan om daar straks tijdens mijn betoog uitgebreid op in te gaan.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Ik begrijp de bezorgdheden van de collega's die een verdaging vragen, voorzitter. Ik heb me als voorzitter van de commissie geïnformeerd. Het verdrag is wel degelijk goedgekeurd in de Kamer. Het is ook juist dat minister Reynders uitdrukkelijk is gevraagd om een monitoringsysteem inzake mensenrechten op poten te zetten. Hij heeft dat toegezegd. De conclusie in de Kamer was dat het verdrag doorgang vindt als dusdanig, maar dat – lopende de uitvoering van het verdrag – wel degelijk zo'n systeem zou worden ingevoerd. Dit

is voor ons ook interessant. Mensenrechten betreffen een aangelegenheid die ook het Vlaams Parlement zeer na aan het hart ligt. Wat ons betreft, gaan we dat zeker mee opvolgen.

Ik denk niet dat het wijs is om dit nu uit te stellen aangezien we het verdrag toch niet kunnen wijzigen. Het zou eigenlijk een beetje slecht werk zijn om dat te doen, nog los van het feit dat we ons een beetje ondergeschikt zouden maken aan een ander parlement. Daar heb ik toch een beetje een probleem mee als voorzitter van de commissie Buitenlands Beleid. Wat ik adviseer, zou eerder zijn dat we de stemming effectief laten plaatsvinden, dat we weliswaar goed kijken in nauw contact met de Kamer wat minister Reynders daarmee doet, en dat we dan terugkoppelen naar onze minister-president die het Buitenlands Beleid onder zijn bevoegdheid heeft om te zien wat het Vlaams Parlement zelf voor initiatieven kan nemen, om de terechte opmerking ter harte te nemen.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Ik sluit me aan bij de collega's Daems en Kennes. Er is inderdaad overleg geweest met de federale collega's. De bespreking heeft daar effectief plaatsgevonden, net zoals de stemming.

Het gaat over een gemengd verdrag. Het is eigenlijk een handelsovereenkomst.

Er is inderdaad bevestigd dat de monitoring van de mensenrechten zou gebeuren. De minister-president is daar uitvoerig op ingegaan tijdens de bespreking. Ik stel voor dat we de bespreking ten gronde en de stemming vandaag laten doorgaan.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot verdaging.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

Het voorstel tot verdaging is niet aangenomen. Dan gaan nu we over tot de beraadslaging.

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met de handelsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Colombia en Peru, anderzijds, ondertekend te Brussel op 26 juni 2012.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Er is in de commissie misschien wat te snel over het verdrag heengegaan, maar er is in de vorige legislatuur al gepraat met ngo's en andere instanties. Het is geen verdrag dat plots uit de lucht komt vallen of waar in de loop van de procedure weinig aandacht voor geweest zou zijn. Integendeel, in de verschillende parlementen waar het behandeld wordt, is er wel degelijk zowel in de commissies als achter de schermen geregeld overleg geweest. Er is op ingegaan, precies omdat er veel vragen zijn over de mensenrechten en de evolutie ervan in de betrokken landen, Colombia en Peru.

Vandaag stond hetzelfde verdrag op de commissieagenda in de Kamer. Daar heeft minister Reynders zich ertoe verbonden om een algemeen jaarlijks rapport te maken over de betrekkingen van de landen waar België een vrijhandelsakkoord mee heeft en daarbij niet alleen oog te hebben voor de handels- en de economische aspecten, maar ook voor het respect voor de mensenrechten, voor de sociale rechten en het milieu in die landen.

Ik denk dat het belangrijk is dat de toezegging niet alleen betrekking heeft op deze twee landen, maar op alle landen waarmee we dit soort verdragen hebben afgesloten. Dat maakt het heel wat ruimer dan alleen maar een rapportering over Colombia en Peru.

Er zal een eerste rapport komen in het eerste trimester van 2016. Als dat rapport beschikbaar is, zal het ongetwijfeld ook voor onze commissie beschikbaar zijn en kunnen we daar eventueel ons werk doen en onze verantwoordelijkheid opnemen en de minister-president daar voort over te ondervragen en het dossier verder opvolgen.

In de vele onderdelen die het rapport zal bevatten, wil ik om af te ronden vooral nog deze twee documenten citeren. Er zal in de rapportage een selectie worden opgenomen van de rapporten van internationale organisaties zoals de Internationale Arbeidsorganisatie en het Hoge Commissariaat voor de Mensenrechten, naast allerlei andere input uit Europese bronnen en onze diplomatieke posten.

Ik denk dat daarmee tegemoet wordt gekomen aan de terechte bekommernis om een goede monitoring, niet alleen over de handelsaspecten, maar ook over mensenrechten, sociaal recht en milieu.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Er is wel degelijk een grondige bespreking gevoerd in de commissie Buitenlands Beleid. De minister-president heeft er toen op gewezen dat iedereen in de commissie de bekommernis om de mensenrechten deelt. Het verdrag komt ook tegemoet aan de zorg die toen, en vandaag opnieuw, is geuit.

De situatie op het vlak van de mensenrechten is in Colombia wel degelijk verbeterd. De Colombiaanse president Santos ontwikkelt sinds 2014 een programma van verbetering en versterking van de mensenrechten. De situatie is er niet ideaal, dat is duidelijk, maar het gaat wel degelijk in de goede richting. Er is bijvoorbeeld een gendersubcommissie opgericht. Het mensenrechtenprogramma wordt geherstructureerd. De United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) heeft een lokaal kantoor in Colombia en staat in nauw contact met de Colombiaanse regering. Er is dus ook samenwerking met de Verenigde Naties.

Het verdrag is dan ook een middel om de mensenrechtensituatie te verbeteren, want er wordt in het verdrag tegemoetgekomen aan de bezorgdheden die werden geuit. Zo wordt in artikel 1, over de algemene beginselen, gesteld dat de eerbiediging van de democratische beginselen en de fundamentele rechten, zoals vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, en het beginsel van de rechtstaat, de basis vormen van het binnen- en buitenlandse beleid van de partijen. De eerbiediging van die beginselen vormt een essentieel element van de overeenkomst, aldus artikel 1.

In artikel 8 wordt gesteld dat elke partij verantwoordelijk is voor de naleving van alle bepalingen van de handelsovereenkomst en alle noodzakelijke maatregelen moet nemen om ervoor te zorgen dat wordt voldaan aan de daaruit voortvloeiende verplichtingen. Als het nodig zou blijken, kunnen gepaste maatregelen worden getroffen. Ook in dat kader past dus de monitoring die vandaag is aangekondigd.

Als het nodig zou blijken, kunnen dus maatregelen worden genomen, tot en met de opschorting van het verdrag. Uiteraard gebeurt dat altijd in evenredige mate en wordt er nooit zomaar overgegaan tot opschorting van de verdragen.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik heb nog geen kennis van wat minister Reynders er precies over gezegd heeft. Mijn bezorgdheid gaat er niet alleen om dat we een goed zicht moeten hebben op hoe het met de mensenrechtensituatie in Colombia en Peru zit, maar ook welke gevolgen daar eventueel aan gegeven worden.

De heer Kennes zei daarnet dat dit niet uit de lucht komt vallen en dat er al een tijdje over gediscussieerd wordt. Dat klopt. De onderhandelingen zijn opgestart in 2009. Er is sindsdien heel veel over gediscussieerd, net omdat er zoveel kritiek was.

Au fond gaat het erom dat het voor ons van belang is dat we grondstoffen – metaal en mineralen – en landbouwproducten, waaronder bananen, kunnen invoeren, maar we zien dat de mijnindustrie en de agro-industrie daar vaak tot gedwongen onteigeningen en zo meer overgaan. Het klopt dat er verbeteringen zijn in de mensenrechtensituatie, maar het klopt niet dat dat op dit moment al bevredigend is. Om die reden zullen wij tegen stemmen.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): Gisteren heeft minister-president Bourgeois zijn beleidsnota Buitenlands Beleid uitvoerig toegelicht in de commissie. Hij heeft talloze slides gependend aan de mensenrechten, aan hoe belangrijk onze democratische waarden zijn, hoe ernstig wij dat menen en hoe hard wij als Vlaanderen ook onze verantwoordelijkheid willen nemen. Ik wil dat aanvullen met de bespreking die wij in de commissie hebben gehad.

Het akkoord dat nu voorligt, collega's, bevat een aantal goede elementen. Het is een stap in de goede richting. Zo zijn er een aantal clausules opgenomen: clausules voor mensenrechten, clausules voor democratische waarden. Er is geen ISDS-clausule (Investor-State Dispute Settlement). Er is geen apart rechtssysteem op poten gezet, wat ook een positief element is. Er is echter één groot hiaat, namelijk het gevolg dat we geven aan de clausules die zijn opgenomen.

Er is een groot gebrek aan monitoring en rapportage over het respect voor mensenrechten. We weten niet wat we willen meten. We hebben geen nulpunt. Hoe kunnen we dan evalueren of de situatie op het vlak van de mensenrechten verbetert of verslechtert? Toen ik vernam dat het federale niveau een systeem van monitoring zou aanbieden, had ik hoop. Collega's zeggen me dat de zaak is geregeld zonder dat men weet welke indicatoren men zal hanteren. Wij nemen mensenrechten, tewerkstelling en arbeidsvoorwaarden heel ernstig. De ingebouwde clausules zijn er niet.

Er is een nieuw element. Het Europees Parlement heeft in een resolutie de Europese Commissie gevraagd om de handelsovereenkomsten met clausules inzake mensenrechten afdwingbaar te maken. Vandaag ligt een clausule voor met daarin de mogelijkheid tot opschorting, maar onder welke voorwaarden en met welke monitoring en rapportage zal dat gebeuren? Er zijn dus een aantal goede elementen in het ontwerp terug te vinden, maar noch het middenveld, noch Groen, noch wij zijn ervan overtuigd dat er voldoende garanties zijn dat dit een impact zal hebben op het respect voor de mensen- en arbeidsrechten en de democratische waarden in die landen. We zullen dit ontwerp dus niet goedkeuren.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, collega's, ik sluit me kort aan bij wat de minister-president heeft gezegd. Hij vroeg me om hem hier te vervangen. Dit verdrag slaat op de sterke handelsbetrekkingen tussen de Europese Unie en de Andesgemeenschap. De handel en investeringen nemen sterk toe. We zijn uiteraard ook erg bezorgd over het aspect van de mensenrechten. Veel uiteenzettingen hier, de vragen die in de Kamer aan de minister van Buitenlandse zaken zijn gesteld om met een stappenplan en een analyse te komen en de opvolging die daar aan het dossier zal worden gegeven, zijn voldoende argumenten om dit verdrag goed te keuren. Uiteraard is het erg belangrijk dat de situatie van de mensenrechten goed wordt opgevolgd en de acties die aan de federale minister van Buitenlandse zaken zijn gevraagd hun vruchten afwerpen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 488/1)

– *De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

NOTA VAN DE VLAAMSE REGERING ingediend door minister Joke Schauvliege. Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening – 468 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de nota van de Vlaamse Regering ingediend door minister Joke Schauvliege. Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening.

De bespreking is geopend.

De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, collega's, het voorliggende plan bevat belangrijke elementen. Ik noem er enkele. Men zet in op handhaving, waarbij handhaving natuurlijk geen doel op zich is, maar een middel om de goede ruimtelijke ordening te bewaken. Er wordt ook veel aandacht besteed aan preventie en aan het voorkomen van misdrijven en aan bestuurlijke handhaving. Het aanwenden van zachte instrumenten vinden wij een goede zaak. In het plan is rekening gehouden met de geplande samenvoeging van de inspectiedienst voor Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO) en de inspectiedienst voor Leefmilieu. Het is ook de bedoeling dat Vlaanderen en de gemeenten inzake handhaving hun eigen prioriteiten bepalen en hun eigen verantwoordelijkheden opnemen. De gewestelijke administraties zullen daarbij een sturende rol spelen, en dat lijkt ons een goede zaak. Er wordt ook ruime aandacht geschonken aan het historisch passief, waarbij de Inspectie RWO de dossiers zal screenen. Belangrijk lijkt ons ook hoe lokale besturen ondersteund kunnen worden bij het voeren van een adequaat handhavingsbeleid, al dan niet in intergemeentelijk verband.

Ten slotte is het zo dat de provincies geen enkele rol zullen opnemen met betrekking tot handhaving op het vlak van ruimtelijke ordening. In dat verband wil ik opmerken dat het gedrag van sommige deputaties inzake sommige dossiers over

ruimtelijke ordening mij steeds meer ergert. Provincies hebben grondgebonden taken behouden en kunnen zeker nuttig werk leveren, vooral ter ondersteuning van kleinere, landelijke gemeenten.

Maar uiterekend op het gebied van de ruimtelijke ordening, wat een kerntaak zou moeten zijn en blijven, spelen sommige deputaties de laatste tijd blijkbaar een vreemde rol. Ik merk dat sommige deputaties in beroepsprocedures nochtans zeer gefundeerde beslissingen van gemeenten onderuithalen. Ik merk dat andere provincies nog een stapje verder gaan. Kijk maar naar een advertentie van een deputatie in De Zondag van deze week. Die slaat echt alles. Die deputatie zegt daar: "Als de gemeente niet akkoord gaat, als je daar geen vergunning krijgt, moet je maar bij ons komen en in beroep gaan." Dat staat natuurlijk haaks op de klemtoon die deze Vlaamse Regering wil leggen, namelijk vertrouwen geven aan de gemeenten, verantwoordelijkheid geven aan de gemeenten. Ik ben zelf nooit een vijand geweest van de provincies. Sommigen weten dat. Maar vandaag ben ik wel blij dat de provincies in het handhavingsplan dat vandaag voorligt geen rol toebedeeld krijgen.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Die laatste opmerking heeft met de conceptnota die vandaag wordt gepresenteerd nul of niets van doen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Voorzitter, ik sluit mij op twee vlakken aan bij de heer Vandaele. Er is ten eerste zijn algemene commentaar op deze nota. Handhaving is inderdaad een middel en geen doel op zich. Zo moet ruimtelijke ordening in vele gevallen, het vergunningenbeleid en al zijn aspecten, een middel zijn om te komen tot een correcte vorm van samenleven waarbij iedereen zeker is dat regels en normen worden nageleefd, niet alleen door hem- of haarzelf maar ook door iedereen die rechtstreeks enige impact op hem of haar kan hebben. Daar gaat handhaving uiteraard wel over. Ik heb in de commissie ook al opgemerkt dat ik een heel groot voorstander ben van de term 'klantvriendelijkheid'. Ik wil keer op keer vermelden – zoals het ook in deze nota het geval is – dat die klantvriendelijkheid niet alleen geldt ten aanzien van een vergunningaanvrager of van iemand die een bouwovertreiding heeft begaan. Zij zijn niet de enige klanten van de overheid als het over ruimtelijke ordening gaat. De eerste klant van de overheid als het over ruimtelijke ordening gaat, zijn evengoed de mogelijke getroffen en van bouwovertreidingen. Dat zijn de getroffen van misbruiken, van mensen die de wetgeving, de normering, de regelgeving aan hun laars willen lappen. Als de overheid regels oplegt, moet zij in ieder geval de boodschap geven dat ze correct zullen worden toegepast en nageleefd. Dat is in mijn ogen klantvriendelijkheid, want iedere burger is in wezen, als het over het gebruik van de ruimte gaat, klant van de overheid.

Ik sluit mij aan bij de heer Vandaele. Ik heb gisteren de fameuze advertentie meegebracht naar de commissie. Ik merkte dat zij bij heel veel collega's heel veel aandacht heeft gekregen en blijkbaar toch een en ander heeft losgeweekt. Het is inderdaad zo – en dat dreigt in de handhaving ook zo te zijn, maar gelukkig heeft de provincie daar geen grote taak – dat de verleiding van sommige overheden om elkaar tegen te werken als het gaat over ruimtelijke ordening bij momenten zeer groot is. Bewust of onbewust tegenwerken, maar in ieder geval tegenwerken door te maken dat de burger zelf ofwel kan gokken op waar hij of zij terecht kan, ofwel gewoon helemaal niet meer weet wie nog waarvoor verantwoordelijk is.

Ik ben heel blij dat het in deze plenaire vergadering aan bod komt. Provinciebesturen, wie er ook, zoals u gisteren terecht opmerkte, in de coalitie zit,

provinciebesturen die advertenties publiceren waarin ze aan de burgers laten weten dat wanneer de gemeente de vergunning weigert, zij gerust bij de provincie terecht kunnen voor een tweede kans omdat de regels dan gerust eens anders kunnen worden bekeken: als parlementsleden dat vroeger deden, heette dat dienstbetoon. Bovendien, wanneer het nog alleen maar gebeurt met de insinuatie van een verwijzing – want dat was de enige verwijzing in de fameuze advertentie – naar de geweigerde vergunningen, terwijl men evengoed tegen de vergunning in beroep kan gaan bij de beroepsinstantie, dan is dat ongelooflijk tendentius en op een onvoorstelbare manier een boodschap door een overheid die in principe boven hen moet staan en die hun partner zou moeten zijn, die gemeentebesturen die hun werk doen en op wie u ook in deze handhavingsnota rekent op deze manier letterlijk te kakken zet.

Ik reken erop dat u als bevoegd minister, ook voor de samenwerking binnen uw beleidsdomein van al die overheden, daartegen zult optreden en dat u de boodschap naar alle overheden stuurt dat het niet de bedoeling is dat de ene de andere systematisch in de wind zet, laat staan er ook nog eens reclame voor maakt dat ze bereid is om de andere besturen in de wind te zetten. Dat is een pure schande. Minister, ik wens u heel veel succes met uw handhavingsbeleid, maar dat begint bij een correct vergunningenbeleid, en daar is op zijn zachtst gezegd het een en ander mee aan de hand in verschillende Vlaamse provincies.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Ik zal me tot het onderwerp beperken. Ik heb een bezorgdheid, minister. Ik verwijs naar pagina 34 van de nota van de Vlaamse Regering Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening. Daar gaat het over de sanctionerende fase, de gerechtelijke sancties en de bestuurlijke beboeting.

Een goede ruimtelijke ordening begint natuurlijk bij een goede vergunning en een goede handhaving, maar we mogen niet teruggaan naar het Steve Stevaerttijdperk, waarin de ambtenaren alle macht hadden. Ik houd toch een beetje mijn hart vast bij wat voorligt. Een alternatieve bestuurlijke geldboete kan worden opgelegd aan alle overtreders en bedraagt maximaal 250.000 euro, staat in de voetnoot.

Minister, ik hoop dat u dat nog kunt verfijnen. Bepaalde overtredingen moeten voor mij zeker niet voor de strafrechtelijke rechtbank komen en kunnen worden bestraft met bestuurlijke boetes. Daar heb ik geen problemen mee. Men doet een kleine melding niet of men vergeet een architect in te schakelen, bijvoorbeeld om een veranda te bouwen. Dat kan problemen geven. In de krant staat dat alles wordt vereenvoudigd en dat mensen geen vergunning meer moeten aanvragen. Mensen denken dat het om een melding of vrijstelling gaat, maar ze moesten toch een vergunning aanvragen. Dat zijn kleine zondes voor mij, zeker als je het zou kunnen regulariseren.

Maar de ambtenaar kan hier een bestuurlijke boete opleggen en er is geen enkele vorm van nuance. Dat gaat mijn petje te boven. Als je door een rood licht rijdt, kun je bijvoorbeeld een boete krijgen van minimum 25 euro tot maximum 250 euro, met coëfficiënten. Vluchtmisdrijf heeft een andere minimum- en maximumboete. Hetzelfde geldt voor een accident met gekwetsten. Hier is er geen vork en geen nuance. Het kan niet zijn dat men ineens stelt dat iemand een overtreding heeft begaan, een boete krijgt van 300 procent en 250.000 euro moet betalen. Men kan ambtshalve ook meteen een hypotheek nemen op het huis en het openbaar verkopen. Daar ben ik niet voor. De mensen, ook al begaan ze een fout, moeten rechtszekerheid hebben. Het kan niet zijn dat de ambtenaar alles bepaalt. De straffen moeten proportioneel zijn.

Ik weet dat het wordt toegepast in het kader van de milieuhandhaving, maar ik vind milieudelicten van een heel andere orde. Dan kun je een hele bevolking als

het ware vergiftigen, iets dat de normen volledig overschrijdt. Ik wil een bouw-overtreding niet minimaliseren, want we moeten gaan voor een goede ruimtelijke ordening en wat niet kan, moet kunnen worden bestraft. Het mag ook niet straffeloos zijn, zoals nu. Maar het moet proportioneel zijn.

De bestuurlijke geldboete kan worden opgelegd bij misdrijven maar ook bij inbreuken, zelfs die op de informatieplicht. Het gaat dan bijvoorbeeld over het uitvoeren van werken zonder controle van een architect. Ik denk aan een balk. Het kan ook bij inbreuken op de meldingsplicht. Het is vandaag helemaal nog niet duidelijk wanneer iets gemeld moet worden en wanneer niet. Het is een heel kluwen in de wetgeving, ook door de aanwezigheid van bijzondere plannen van aanleg (BPA's) en verkavelingen.

Het kan niet dat een ambtenaar iemand die een foutje begaat tegen de meldingsplicht of bij het niet inschakelen van een architect, een boete oplegt van 250.000 euro. U zult misschien zeggen dat die ambtenaar dat niet zal doen, dat het allemaal redelijke mensen zijn. Dat kan, en negen op tien ambtenaren zijn waarschijnlijk ook redelijk, maar we moeten toch ook toegeven dat de ambtenarij niet altijd redelijk is. Dat weet eenieder die de ruimtelijke ordening een klein beetje kent. Vroeger was het zelfs zo dat bepaalde hoge ambtenaren in beroep gingen tegen de wetgeving van het parlement of tegen beleidsbeslissingen van de minister! Ze stelden zelfs prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie, louter omdat ze hun macht wilden behouden, omdat ze niet wilden dat de politici en de decreetgevers beslisten.

Minister, ik heb een colloquium gevolgd hier in Brussel, dat heb ik u al meegedeeld, en daar hebben drie sprekers dit probleem aangekaart. Eerlijk gezegd had ik ook niet op de kleine lettertjes gelet. Ik zou u willen vragen dat u mijn bezorgdheid meeneemt en verfijnt opdat de ambtenaar niet alle macht krijgt en zeker geen dergelijke boetes kan opleggen. Ik wil u vragen dat u een vork hanteert en dat u zorgt voor rechtszekerheid voor u en voor de aanvrager.

Dit waren mijn bekommernissen. Achteraf kan niet worden gezegd dat dit probleem niet werd opgemerkt, ik heb het duidelijk voorgelezen. Ik hoop dat de rede terugkeert. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Voorzitter, een van de allereerste vragen die ik hier ooit in het parlement heb gesteld, was een actuele vraag over het stellen van prejudiciële vragen door de stedenbouwkundige inspectie naar aanleiding van beslissingen die dit parlement had genomen. Ik moet zeggen dat ik er toen als jong parlamentslid vrij verwonderd over was. Ik vroeg me af hoe het kon dat op een democratische beslissing van ons hier, een heel establishment volgde om alles in vraag te stellen.

Dat staat ook haaks op wat de principes van handhaving moeten zijn. Handhaving moet een preventief instrument zijn en handhaving moet snel en kordaat zijn. Men mag geen achterhoedegevechten blijven voeren over democratisch genomen beslissingen. Men moet zich niet blijven wentelen in dossiers die ondertussen vele jaren oud zijn. Er moet vooral voor worden gezorgd dat er geen bijkomende bouw misdrijven gepleegd worden.

En daarom, minister, denk ik dat dit handhavingsprogramma een flinke stap vooruit is. Ik wil er één zaak uitlichten. Ik vind dit heel belangrijk. Ik heb er in 2010 al vragen over gesteld. Ik heb het over de ambtshalve hypotheek. Dat is een hypotheek die dikwijls werd gelegd omdat men zogezegd ambtshalve zou afbreken, iets wat al jaren niet meer gebeurt, maar dat veeleer als een instrument gebruikt werd om mensen onder druk te zetten. Heel vaak was er het neveneffect dat families die in onverdeeldheid zaten, broers en zussen van

mensen die veroordeeld waren voor een bouw misdrijf, mee in bad werden getrokken. Dat heeft voor schrijnende situaties gezorgd. Dit plan maakt daar komaf mee en stelt duidelijk dat het leggen van een ambtshalve hypotheek duidelijk onderbouwd moet zijn. Er moet een reden zijn om ze nog te kunnen leggen en naar normen moet ze dezelfde zijn als het bedrag waar ze tegenover staat.

Ik vind het heel belangrijk dat in dit handhavingsplan nog drie opdrachten zitten om verder te onderzoeken. Dat is zeker en vast het reduceren van het historisch passief en de vergunkwesties. Ook moeten we ons handhavingsbeleid eens heel duidelijk monitoren: welke instrumenten uit het handhavingsbeleid die hier worden aangereikt, worden gebruikt? En uiteraard is er de financiering van de handhaving door de lokale besturen, want ook daar hangt een kostenplaatje aan.

Wij denken alleszins, minister, dat in dit handhavingsprogramma forse stappen vooruit gezet zijn. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik dank u voor de vele positieve opmerkingen op deze nota.

Voorzitter, het is niet zo gebruikelijk dat een nota wordt voorgelegd aan het parlement. Dit is redelijk uniek: de handhaving op het vlak van ruimtelijke ordening, maar ook in het kader van de omgevingsvergunning, willen we meer structureel en planmatig aanpakken. We willen daarbij zoveel mogelijk inspraak. Als we die omslag maken van een aparte milieuvergunning en bouwvergunning naar één omgevingsvergunning moeten we ook de instrumenten voor handhaving op elkaar afstemmen. Dat houdt in dat de bestuurlijke geldboete, die al bestond inzake leefmilieu, ook mogelijk wordt gemaakt inzake ruimtelijke ordening. Collega Ceyssens heeft dat mooi verwoord: handhaving moet kordaat en goed verlopen, maar heeft vooral ook een preventief karakter. De bedoeling is niet om zoveel mogelijk mensen te kunnen strikken, maar wel om af te schrikken en ervoor te zorgen dat mensen dat misdrijf niet begaan. Dat is de bedoeling.

We hebben bijzonder goede ervaringen met die bestuurlijke geldboete op het vlak van leefmilieu. We voeren die nu ook in wat betreft de stedenbouw. Uiteraard is dat een maximaal bedrag en er zijn ook vorken. Binnen de diensten worden interne richtlijnen opgemaakt: als er een geldboete wordt opgelegd, moet die in verhouding staan tot het gepleegde misdrijf. Dat spreekt voor zich en dat verloopt steeds op die manier. Er is dan ook nog een mogelijkheid van beroep. Nogmaals, de ervaring hiermee is bijzonder goed op het vlak van leefmilieu. Ik ontken niet dat dit voor bouwvergunningen een nieuw instrument is en dat er wat koudwatervrees is. Ik ben ervan overtuigd dat dit voor de omgevingsvergunning een bijzonder nuttig instrument kan zijn, dat op een verantwoorde manier zal worden gebruikt, zoals dat ook inzake leefmilieu gebeurt.

Voorzitter, er werden ook twee opmerkingen gemaakt over het administratief beroep bij de provincies. Dat heeft niets te maken met de nota handhaving. Dat is gisteren uitvoerig besproken in de commissie Leefmilieu en kwam vorige week uitgebreid aan bod in de commissie Bestuurszaken. Bij de invoering van de omgevingsvergunning is de keuze binnen de meerderheid en ook hier in het parlement gemaakt voor een administratief beroep bij de provincies. Die provincies moeten op voorhand een advies krijgen van de provinciale vergunningscommissie. Nieuw is dat de gemeenten ook in die provinciale vergunningscommissie zitten en dus mee het advies voorbereiden op basis waarvan de bestendige deputatie uiteindelijk in beroep een uitspraak zal moeten doen.

Ik heb al meermaals gezegd dat het in strijd is met het verdrag van Aarhus om dit af te schaffen. Dit kun je niet zomaar terugschroeven. Zodra die keuze is

gemaakt, is het de bedoeling dat er een goede samenwerking is met de lokale besturen, de gemeenten en de provincies, maar dat er ook een tweede kans gegeven wordt om te oordelen over een vergunning. Dat is een traditie die we hebben en dat is ook de keuze waarvoor werd geopteerd in dit parlement, bij de stemming over de omgevingsvergunning. Nogmaals, dit heeft eigenlijk niets te maken met de voorliggende nota handhaving. De bedoeling van die nota is vooral de handhaving goed, efficiënt, klantvriendelijk te laten verlopen, in het voordeel van iedereen, niet enkel van de vergunningaanvrager, maar ook van wie rechten wil doen gelden. Dat staat dus in deze nota: we moeten kordaat, goed en vooral preventief handhaven om ervoor te zorgen dat mensen weten dat er inzake ruimtelijke ordening rechten, maar ook plichten zijn.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, ik heb uw antwoord goed gehoord. Ik blijf me zorgen maken over het feit dat een ambtenaar de keuze zal hebben om een boete op te leggen tussen 0 en 250.000 euro. U zegt dat er interne vorken gehanteerd worden, maar hoe zit het met de rechtszekerheid van de burger? Wie een overtreding heeft begaan, kent die regels niet en de advocaten evenmin. Er is dus sprake van enige discretionaire bevoegdheid van de ambtenaar. Vanuit de bekommernis om rechtszekerheid te scheppen betreur ik dat. Ik vind dat er openlijk moet worden verijnd en dat er minimum- en maximumboetes voor bepaalde soorten overtredingen moeten worden vastgelegd en bekendgemaakt. Ik vind het niet evenredig als mensen boetes tot 250.000 euro kunnen oplopen door een beslissing van een ambtenaar.

Je kunt dat niet vergelijken met milieudelicten. Een milieudelict kan inderdaad schade van 250.000 euro teweegbrengen, bijvoorbeeld omdat naar aanleiding van zaken die werden vervuild, bepaalde initiatieven moeten worden genomen. Maar hier gaat het om zomaar iemand, een particulier, een bedrijf, of eender wie die iets fout heeft gedaan. Laten we zeggen dat de inspecteurs of ambtenaren zeer gedreven zijn. Al jaren procedeert men ook over de vraag 'wat is een misdrijf?' Is het een aflopend misdrijf of is het een voortdurend misdrijf? Is het verjaard of niet? Tot op vandaag blijven de stedenbouwkundige inspecteurs interpreteren. Het is niet zo dat zij altijd redelijkheid aan de dag leggen. Ook mijn collega Lode Ceyskens heeft dat naar voren gebracht, dat men zelfs prejudiciële vragen stelt. Ik vind het toch wel zeer riskant. Ik wil er toch wel voor behoeden dat u straks in de pers komt, dat mensen op straat komen, dat ze in het nieuws komen en zeggen dat een ambtenaar hen lastigvalt en ze een brief krijgen met een boete van 200.000 euro. Dat is om een shock op te lopen, ik denk zelfs voor veel mensen die 2500 euro of 3000 euro moeten betalen. Dat is geen redelijke manier van werken. Ik blijf het herhalen. Ik verzoek u met de grootste aandrang: er moet handhaving zijn, maar er moeten ook rechten zijn voor onze inwoners. We kunnen niet alles in handen geven van de ambtenaren. Ik dring ten sterkste aan op een verijning en op transparantie.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Voorzitter, ik wou even ingaan op de suggesties van de minister. Minister, u zegt dat de gemeenten vertegenwoordigd zijn in de adviescommissie en dat de deputatie wordt geadviseerd. Ik wil dat allemaal gerust geloven. Ik stel alleen maar vast dat in de praktijk in nogal wat gevallen, in nogal wat provincies, bij heel veel gemeenten, een geweldige frustratie heerst over het feit dat er met dat advies nul en generlei rekening wordt gehouden. Dat met andere woorden, in een aantal gevallen, provinciale gedeputeerden gewoon los van de ruimtelijke visie die u aan de gemeenten vraagt om op te stellen, los van het correcte vergunningsbeleid dat u als minister en wij als parlement aan de gemeenten vragen om uit te oefenen, compleet los daarvan, en in vele gevallen

'à la tête du client', gewoon hun zin doen, en niet alleen hun zin doen, maar er ook nog eens advertenties over publiceren dat ze er hun zin mee zullen doen. Met andere woorden een inwoner, een aanvrager van een vergunning moet zich geen bal aantrekken van wat de gemeente zal beslissen. Het komt toch in orde. Daar komt het in veel gevallen op neer.

U verschuilen achter een aantal formele procedurevoorwaarden is onvoorstelbaar. Ik vroeg u gisteren of vorige week al in de commissie naar cijfers over het aantal gevallen waarin gemeenten in beroep gaan tegen beslissingen van de bestendige deputatie. Ik vraag dat niet zomaar. Wanneer ze dat doen betekent dat, voor zowel de aanvrager als voor de omwonenden, dat de gemeente naar de Raad voor Vergunningsbetwistingen gaat en dat we nog een jaar verder zijn. Noch op het vlak van rechtszekerheid, noch op het vlak van kwaliteit van bestuur heeft iemand er iets bij te winnen dat u gemeentebesturen daartoe aanzet. Dat is wat er nu gebeurt. Ik ken er die systematisch hebben beslist om dat te doen. Dit is gewoon slecht bestuur.

Uw antwoord op mijn vraag daarover was dat u die cijfers niet hebt, dat ze niet bestaan. Ik ga ze u hier nog eens vragen en ik ga ze blijven vragen. Ook administratief is dat gewoon quatsch. Het kan niet dat ze niet bestaan. Als uw gewestelijke en provinciale ambtenaren ruimtelijke ordening, die verondersteld worden daar toezicht op te houden, geen cijfers hebben, dan is het hoog tijd dat die worden gemaakt. Ik zou graag van u weten of u van plan bent om die te maken. Hebt u enig zicht op de evolutie van het aantal vergunningen en beroepsprocedures? Wat gebeurt er concreet per provincie? Dit gaat over klantvriendelijkheid, dat u dat kan weten.

Hebt u zicht op het aantal gevallen waarbij de provincie voorbij is gegaan aan het advies van de vergunningscommissie? Ook die vraag stel ik u. Ik zal ze schriftelijk stellen, maar ik wil hier laten weten dat ze komt. Het kan toch niet zijn dat u antwoordt met een paar algemeenheden zoals het verdrag van Aarhus, dat niet zegt dat de provincies een opportuniteitsoordeel kunnen vellen dat boven de beslissing van de gemeente gaat. Daar gaat dat verdrag niet over, ik ken het goed genoeg. Maar dat u er zelfs geen cijfers over hebt! Ik zou heel graag al die cijfers hebben. Ik zal ze heel meticuleus opvragen, want mijn gevoel is dat een aantal deputaties een loopje nemen met de gemeentelijke besturen en dat ze gemeentebesturen zelfs rechtstreeks in hun gezicht uitlachen. Als dat het soort Vlaanderen is dat men wil, dan zou me dat van u en zelfs van deze meerderheid verwonderen. In elk geval is het niet het soort Vlaanderen dat ik graag zou zien.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Voorzitter, men is nooit te oud om te leren. Uit nieuwsgierigheid richt ik me tot u. Als we punt 6 van onze dagorde goedkeuren, wat is het juridisch karakter daarvan?

De voorzitter: Mijnheer De Croo, dat is een zeer interessante vraag. Ik zal even overleggen.

Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, we zullen de discussie van gisteren en de week ervoor in de commissie niet overdoen in de plenaire vergadering. Mijnheer Tobback, we weten dat we van mening verschillen over de vraag of iemand die al dan niet een vergunning krijgt in de gemeente, nog eens in beroep kan gaan bij de bestendige deputatie. Nogmaals, dat is ook een keuze die decretaal is gemaakt. De betrokkenheid van de gemeente wordt versterkt, voor alle duidelijkheid. De omgevingsvergunning is er vandaag de dag nog niet. We hebben die net ingevoerd om dat te versterken. U verwijst naar huidige situaties.

In de toekomst zal dat veranderen. Dat is iets waarover dit parlement ook heeft gestemd.

Mevrouw Van Volcem, ook die bestuurlijke geldboete is hier in het parlement decretaal vastgelegd. U hebt een aantal vragen over de toepassing, maar er staat heel uitdrukkelijk in het decreet dat die bestuurlijke geldboete natuurlijk ook in verhouding moet staan tot de inbreuk of het misdrijf. U weet dat wellicht, want u hebt daar ook mee over gestemd. Er is dus ook een decretale kapstok om ervoor te zorgen dat er uiteraard geen bestuurlijke geldboetes worden opgelegd wanneer dat niet verantwoord is. Als er geldboetes worden opgelegd, dan zijn die natuurlijk ook gebaseerd op de ernst van de inbreuk of het misdrijf dat zich heeft voorgedaan.

Ik denk dat we ons in de hele discussie moeten beperken tot het handhavingsprogramma. Het is de bedoeling om dat planmatig aan te pakken, om daar ook het parlement bij te betrekken. Er is beslist dat dit op die manier wordt voorgesteld aan het parlement. Zoals ik daarnet zei, is dat vrij uniek. Dat is eigenlijk een soort kennisgeving van een handhavingsprogramma, waarover dan inderdaad in het Vlaams Parlement wordt gestemd.

De voorzitter: Mijnheer De Croo, ik zal straks een verklaring afleggen voor de stemming. U krijgt uiteraard een antwoord op uw vraag.

Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het handhavingsprogramma houden.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over de financiering van steunmaatregelen voor hernieuwbare energie – 550 (2015-2016) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn over het verzoekschrift over de financiering van steunmaatregelen voor hernieuwbare energie.

De heer Nevens, verslaggever, heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Collega's, het was niet mijn bedoeling om dit verslag voor te lezen, maar de voorzitter van het Vlaams Parlement heeft me met aandrang – versta: lichte dwang – gevraagd om uit het respect voor het werk van de indiener van dit verzoekschrift een korte toelichting te geven. U begrijp dat ik dus ook niet anders kan. Ik zal daarvoor het KISS-principe (keep it simple, stupid) toepassen.

Het verzoekschrift werd behandeld op 14 oktober in de commissie Energie. De verzoeker stelt vast dat het moeilijk haalbaar is om hernieuwbare energie en maatregelen om de CO₂-uitstoot te beperken, in rekening te brengen op de energiefactuur van gezinnen en bedrijven. De verzoeker pleit voor een alternatieve financiering via een heffing op CO₂-uitstoot.

De commissieleden, maar ook de minister van Energie zien wel mogelijkheden in dit creatieve voorstel, ook al zijn er nog een aantal hindernissen, zoals onder andere de bevoegdheidsverdelingen. Accijnzen zijn een federale materie en dit is het Vlaams Parlement. Er zijn dus inderdaad nog wel wat hindernissen.

Het besluit is dat dit een creatief idee is, dat verder moet worden meegenomen in een totaalvisie op energie. *(Applaus)*

De voorzitter: Mijnheer Nevens, ik heb zelden meegemaakt dat een verslaggever zo'n applaus krijgt. (*Gelach*)

Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

**ONTWERP VAN AANPASSING VAN DE WERKINGSBEGROTING VAN HET VLAAMS VREDESINSTITUUT VOOR HET BEGROTINGSJAAR 2015
– 48 (2015-2016) – Nr. 1**

Bespreking en stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van aanpassing van de werkingsbegroting van het Vlaams Vredesinstituut voor het begrotingsjaar 2015.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Claes, secretaris, heeft het woord.

Sonja Claes (CD&V): Voorzitter, het Vlaams Vredesinstituut wenst voor 31.200 euro projectkredieten en voor 21.000 euro werkingsmiddelen te verschuiven naar zijn personeelsbudget ter financiering van de verbreking van een arbeidsovereenkomst.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

Mag ik aannemen dat het ontwerp van aanpassing van de werkingsbegroting van het Vlaams Vredesinstituut voor het begrotingsjaar 2015 eenparig is aangenomen? (*Instemming*)

Dan is aldus besloten.

**ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de overeenkomst tussen de regering van het Koninkrijk België en de regering van het Eiland Man tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen, en het protocol, beide ondertekend te Brussel op 16 juli 2009
– 384 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

109 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
83 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben neen geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
79 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 2 april 2015 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval – 451 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
104 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET betreffende lage-emissiezones – 454 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

De reden voor onthouding werd daarnet reeds door de Vlaams Belangfractie toegelicht.

ONTWERP VAN DECREET houdende diverse bepalingen inzake energie – 461 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 7

Aangehouden stemmen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de aangehouden stemmen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 17, van Johan Danen en An Moerenhout, tot schrapping van artikel 23.

We stemmen meteen over het artikel zelf.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
74 leden hebben ja geantwoord;
30 leden hebben neen geantwoord.

Artikel 23 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 18, van Johan Danen en An Moerenhout, tot schrapping van artikel 25.

We stemmen meteen over het artikel zelf.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
75 leden hebben ja geantwoord;
30 leden hebben neen geantwoord.

Artikel 25 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 19, van Johan Danen en An Moerenhout, tot invoeging van een artikel 25/1.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
30 leden hebben ja geantwoord;
75 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 20, van Johan Danen en An Moerenhout, op artikel 29.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
26 leden hebben ja geantwoord;
75 leden hebben neen geantwoord;
4 leden hebben zich onthouden.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 21, van Johan Danen en An Moerenhout, op artikel 29.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
26 leden hebben ja geantwoord;

75 leden hebben neen geantwoord;
4 leden hebben zich onthouden.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over artikel 29.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
75 leden hebben ja geantwoord;
30 leden hebben neen geantwoord.

Artikel 29 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 22, van Johan Danen en An Moerenhout, tot schrapping van artikel 30.

We stemmen meteen over het artikel zelf.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
75 leden hebben ja geantwoord;
30 leden hebben neen geantwoord.

Artikel 30 is aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
75 leden hebben ja geantwoord;
30 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de handelsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Colombia en Peru, anderzijds, ondertekend te Brussel op 26 juni 2012 – 488 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 12

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

109 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
83 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben neen geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
79 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

HANDHAVINGSPROGRAMMA Ruimtelijke Ordening – 468 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening.

Alvorens we overgaan tot de stemming, deel ik het volgende mee op verzoek van mijn goede vriend en collega Herman De Croo.

In artikel 6.1.3, §1, derde lid, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, goedgekeurd door dit parlement, staat: "De Vlaamse Regering stelt het handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening vast op voorstel van de Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu. Het vastgestelde handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening treedt pas in werking na de goedkeuring door het Vlaams Parlement en blijft gelden zolang het niet geheel of gedeeltelijk wordt herzien."

Bent u daarmee tevreden, mijnheer De Croo?

Herman De Croo (Open Vld): Ik ben tevreden met uw antwoord, formeel althans. Maar is dat een wet? Is dat afdwingbaar? Staan daar artikelen in? Dat lijkt mij een rapport met cijfers, met interessante gegevens. Misschien ben ik te nieuwsgierig.

De voorzitter: Ik stel voor dat we nu overgaan tot de stemming. *(Gelach)*

Mijnheer De Croo, ik neem uw vraag wel mee.

Begin van de stemming.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
77 leden hebben ja geantwoord;
27 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het handhavingsprogramma aan.

Redenen voor onthouding?

De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Ondanks uw begrijpelijke inspanning ben ik niet overtuigd. Ik heb niet ja gestemd omdat ik niet juist weet wat het betekent. Ik heb ook niet neen gestemd want het kan misschien ook goed zijn. Dus heb ik mij onthouden.

De voorzitter: Ik neem de vraag van de heer De Croo mee. De meerderheid heeft dit decretaal goedgekeurd. Wij voeren uit wat in het decreet staat. Dit is een mooi voorbeeld om een decreet te evalueren of bepaalde onderdelen ervan om na te gaan of het uitvoerbaar is.

Mijn dank daarvoor, mijnheer De Croo.

MOTIE van Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Bruno Tobback en Rob Beenders tot besluit van de op 27 oktober 2015 door Björn Rzoska in commissie gehouden interpellatie tot minister Joke Schauvliege over het schenden van de persvrijheid en de tegenstrijdige verklaringen betreffende de mogelijke besteding van de middelen uit het Boscompensatiefonds – 549 (2015-2016) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 14

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
25 leden hebben ja geantwoord;
78 leden hebben neen geantwoord;
4 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 25 november 2015 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 17.38 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Wouter Vanbesien, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandenbroucke, Koen Van den Heuvel, Francesco Vanderjeugd, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants.

Afwezig met kennisgeving

Peter Wouters: familieverplichtingen;

Caroline Bastiaens, Guy D'haeseleer, Lies Jans, Anke Van dermeersch: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Christian Van Eyken

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr.1:****JA-stemmen:**

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Vera Jans, Chris Janssens, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart

Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Vera

Jans, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Tom Van Grieken

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceysens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Vera Jans, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceysens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De

Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Vera Jans, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceysens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Vera Jans, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Vera Jans, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Tom Van Grieken

Stemming nr.8:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Vera Jans, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya

Saeyns, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Tom Van Grieken

Stemming nr.9:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Vera Jans, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Jos Lantmeesters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeyns, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loo, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.10:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Vera Jans, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Jos Lantmeesters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeyns, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate,

Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.11:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceysens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Vera Jans, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.12:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceysens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Danielle

Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Vera Jans, Chris Janssens, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.13:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceysens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Vera Jans, Chris Janssens, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Bart Van Malderen, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.14:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns,

Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Bart Van Malderen, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Vera Jans, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Tom Van Grieken